Wydział Promocji Handlu i Inwestycji

Ambasady Rzeczpospolitej Polskiej w Berlinie

Prawo własności intelektualnej w Niemczech

Poradnik dla przedsiębiorców

Wydanie I

Berlin 2014

Wydawca:
© Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Berlinie
Wydział Promocji Handlu i Inwestycji
Leipziger Platz 2, D-10117 Berlin
tel.: (00 49 30) 206 226070, fax: (00 49 30) 206 226 730
e-mail: berlin@trade.gov.pl; www.berlin.trade.gov.pl

Autorzy:
Adriana Grau
Konrad Rominkiewicz
GRAU Rechtsanwälte LLP
Rödingsmarkt 20
20459 Hamburg
Tel.: +49 (0)40 - 180 364 020
Fax: +49 (0)40 - 180 364 022
Internet: www.graulaw.eu
e-mail: office@graulaw.eu

Redakcja:
Jan Masalski - Radca
Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Berlinie

Stan prawny: listopad 2014 r.

Niniejszy poradnik ma charakter materiału informacyjnego dla celów promocji współpracy gospodarczej pomiędzy Polską a Niemcami i nie stanowi źródła prawa. Poradnik należy traktować jako ogólne źródło informacji, które nie jest prawnie wiążącym dokumentem i nie zastępuje regulacji prawnych. Treści zawarte w postanowieniu nie stanowią opinii prawnej, ani nie mają charakteru porady prawnej. Autorzy nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za rezultaty działań podjętych w oparciu o zamieszczone informacje. W celu uzyskania wiążącej porady prawnej prosimy o bezpośredni kontakt z kancelarią GRAU Rechtsanwälte LLP.

Szanowne Panie, Szanowni Panowie,

Republika Federalna Niemiec jest największym partnerem gospodarczym Polski. Także Polska jest ważnym i atrakcyjnym gospodarczo partnerem dla Niemiec, a rozwój naszego kraju w ostatnich latach mocno wpłynął na postrzeganie polskiej gospodarki przez naszych zachodnich sąsiadów.

Wraz z otwarciem niemieckiego rynku pracy i usług, wzrosła aktywność na nim polskich firm budowlanych i rzemieślniczych, nie słabnie zainteresowanie podejmowaniem samodzielnej działalności gospodarczej w Niemczech. Rosną stale dostawy polskich towarów na rynek niemiecki.

Przy tak dużym obrocie gospodarczym rośnie zainteresowanie prawem własności intelektualnej w Niemczech wśród polskich przedsiębiorców. Tempo współczesnych zmian technologicznych oraz globalizacja rynków, wiążą się z koniecznością odpowiedniego zarządzania własnością intelektualną w obrębie przedsiębiorstwa, także pod kątem unikania potencjalnych naruszeń. Ich wystąpienie prowadzi często do absorbujących czasowo i finansowo postępowań sądowych.

Niniejszy poradnik ma na celu przekazanie najważniejszych informacji z zakresu niemieckiego i europejskiego prawa patentowego, wzorów użytkowych, przemysłowych i znaków towarowych, a także praktycznych wskazówek w tym zakresie dla polskich przedsiębiorców podczas targów w Niemczech.

Mam nadzieję, że informacje zawarte w publikacji wraz z innymi, licznymi informacjami na temat niemieckiego rynku na naszej witrynie internetowej www.berlin.trade.gov.pl, będą pomocne w Państwa aktywności gospodarczej w Niemczech.

Jacek Robak
Radca-Minister
Kierownik WPHI
Ambasady RP w Berlinie

SPIS TREŚCI

2. Istota prawa własności intelektualnej 5
3. Znaczenie ochrony własności intelektualnej dla rozwoju przedsiębiorstwa 6
4. Przedmiot prawa własności intelektualnej 7
   4.1. Patent 8
      4.1.1. Patent niemiecki 8
      4.1.2. Patent europejski 12
      4.1.3. Patent udzielony w trybie PCT 13
   4.2. Wzory użytkowe 15
      4.2.1. Wzory użytkowe na terenie Niemiec 15
      4.2.2. Wzory użytkowe - ochrona europejska i międzynarodowa 17
   4.3. Wzory przemysłowe 18
      4.3.1. Informacje ogólne 18
      4.3.2. Wzory przemysłowe na terenie Niemiec 19
      4.3.3. Wspólnotowy wzór przemysłowy 20
      4.3.4. Wzór przemysłowy udzielany na mocy Porozumienia Haskiego 22
   4.4. Znaki towarowe 22
      4.4.1. Znaki towarowe na terenie Niemiec 22
      4.4.2. Znak towarowy a oznaczenie geograficzne 28
      4.4.3. Wspólnotowy znak towarowy 30
      4.4.4. Prawo ochronne na znak towarowy tzw. system madrycki 31
   4.5. Prawo autorskie 32
5. Ochrona własności intelektualnej w Niemczech 37
   5.1. Postępowanie przed sądami niemieckimi w sprawach z zakresu prawa własności intelektualnej 37
      5.1.1. Właściwość sądu 38
      5.1.2. Reprezentacja przed sądem w sprawach z zakresu prawa własności intelektualnej 38
      5.1.3. Postępowanie o tymczasowe zarządzenie sądu (Einstweiliges Verfügungsverfahren) 39
   5.2. Tradycyjne formy ochrony własności intelektualnej 41
6. Wskazówki dla polskich przedsiębiorców podczas targów w Niemczech 42
   6.1. Jakie działania podjąć przed przystąpieniem do targów? 42
   6.2. Wskazówki w trakcie targów 43
7. Zakończenie 45
8. Dane kontaktowe ważnych instytucji 46

2. Istota prawa własności intelektualnej

Pojęcie własności kojarzy nam się zazwyczaj z prawem nierozerwalnie związanym z pewną rzeczą, które uprawnia nas do korzystania i rozporządzania nią z wyłączeniem innych osób (np. własność nieruchomości). W przypadku własności intelektualnej sytuacja przedstawia się odmiennie, gdyż termin ten nie dotyczy obiektów fizycznych, lecz pewnych wytworów umysłu człowieka takich jak utwory literackie, wynalazki czy znaki. Z tego powodu należy wyraźnie oddzielić własność intelektualną od różnego rodzaju nośników zawierających chronione dobro. Kupując przykładowo książkę, nabywamy jedynie jej egzemplarz, a prawa autorskie w dalszym ciągu pozostają przy twórcy.

Własność intelektualna obejmuje zatem dobra o charakterze niematerialnym, których ochrona prawna uzasadniana jest koniecznością wynagrodzenia działalności twórczej człowieka.
W nieco uproszczonej wersji, prawo własności intelektualnej dzieli się zazwyczaj na:

- prawo własności przemysłowej, w którego zakres wchodzą zagadnienia związane m.in. z wynalazkami, wzorami użytkowymi, wzorami przemysłowymi, czy znakami towarowymi

oraz

- prawo autorskie i prawa pokrewne, w którego zakres wchodzą m.in. utwory literackie, muzyczne, naukowe, audio-wizualne, architektoniczne, czy też programy komputerowe;

Już w tym miejscu warto podkreślić, że o ile uzyskanie prawnej ochrony dla własności przemysłowej uzależnione jest od spełnienia pewnych wymogów i decyzji odpowiedniego organu (odpowiednikiem polskiego Urzędu Patentowego jest w Niemczech DPMA - Deutsches Patent- und Markenamt), o tyle ochrona prawnoautorska powstaje automatycznie z chwilą ustalenia utworu i nie wymaga spełnienia przez twórcę jakichkolwiek formalności.

3. Znaczenie ochrony własności intelektualnej dla rozwoju przedsiębiorstwa

Naturalnym skutkiem rosnącego znaczenia prawa własności intelektualnej jest zwiększone zainteresowanie wskazaną tematyką wśród przedsiębiorców. Tempo współczesnych zmian technologicznych oraz globalizacja rynków, wiążą się z koniecznością odpowiedniego zarządzania własnością intelektualną w obrębie przedsiębiorstwa nie tylko ze względu na ochronę własnych praw, lecz także pod kątem unikania potencjalnych naruszeń, których wystąpienie często prowadzi do absorbujących czasowo i finansowo postępowań sądowych.

Własność intelektualna jest obecnie zasadniczym elementem każdego odnoszącego sukcesy przedsiębiorstwa. Coraz częściej dochodzi do sytuacji, w której aktywa niematerialne (znak towarowy, portfolio patentowe, prawa autorskie itd.) przewyższają wartość aktywów materialnych danego podmiotu gospodarczego.

Z tego względu posiadanie odpowiedniej strategii w zakresie własności intelektualnej staje się powoli koniecznością. Wdrożenie właściwej koncepcji, uzależnione jest w dużej mierze od czynników takich jak wielkość przedsiębiorstwa, model biznesowy, pozycja rynkowa, czy też segment rynku.

Jednak, bez względu na rodzaj prowadzonej działalności, kluczowe z punktu widzenia danego podmiotu gospodarczego może okazać się zwrócenie uwagi i aktywność na takich polach jak:

- uzyskiwanie odpowiedniej ochrony dla składników wchodzących w skład przedsiębiorstwa, poprzez rejestrację wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych;
- wykorzystanie potencjału już posiadanych praw, poprzez udzielanie licencji, sprzedaż posiadanych aktywów, możliwości marketingowe;
- nadzór nad własnością intelektualną, która często staje się obiektem nieuczciwych działań ze strony konkurencji.

4. Przedmiot prawa własności intelektualnej

Prawo własności intelektualnej ma co do zasady charakter terytorialny i ograniczony w czasie. W przypadku praw autorskich ochrona ta powstaje z chwilą ustalenia utworu i nie wymaga od twórcy spełnienia żadnych formalności, natomiast jeśli chodzi o prawa własności przemysłowej (patenty, znaki towarowe, wzory użytkowe, wzory przemysłowe) uzyskanie ochrony uzależnione jest od spełnienia ustawowych przesłanek oraz dokonania zgłoszenia do właściwego organu. Otrzymane w ten sposób prawa (poza prawami autorskimi) obowiązują na terenie państwa, którego organ wydał odpowiednią decyzję.

Z racji tego, że prowadzenie działalności gospodarczej na większą skalę wiąże się zazwyczaj z elementem transgranicznym, ochrona ograniczona tylko do jednego państwa okazuje się przeważnie niewystarczająca w warunkach konkurencyjnej i globalnej gospodarki. Z tego powodu prawo własności intelektualnej przewiduje także międzynarodowe formy ochrony dóbr niematerialnych. Źródłem tych uregulowań są umowy międzynarodowe (np. Konwencja Berneńska, Porozumienie TRIPS, Układ o współpracy patentowej) lub akty przyjęte przez instytucje Unii Europejskiej (np. Rozporządzenie Rady WE nr 207/2009 ws. wspólnotowego znaku towarowego).

Na poniższym schemacie przedstawiamy prawa wyłączne związane z własnością intelektualną wraz z podstawowymi informacjami. Więcej danych w przedmiocie dokonywania zgłoszenia, zakresu ochrony oraz wynikających z nich uprawnień znajdą Państwo w dalszej części przewodnika.

Rodzaj prawa	Przedmiot ochrony	Czas ochrony
Patent	wynalazki techniczne	20 lat od dnia zgłoszenia
Wzór użytkowy	wynalazki techniczne	maksymalnie 10 lat (można przedłużyć po upływie 3., 6. i 8. roku).
Wzór przemysłowy	wygląd jakiegoś wytworu, nadanego m.in. przez cechy linii, kolorystykę, ornamentację	25 lat od dnia zgłoszenia
Znak towarowy	każde oznaczenie, które nadaje się do odróżnienia w obrocie towarów jednego przedsiębiorstwa od towarów innego przedsiębiorstwa	10 lat od dnia zgłoszenia (ale podlega przedłużeniu)
Prawo autorskie	przejawy działalności twórczej o indywidualnym charakterze (utwory muzyczne, filmowe itd.)	co do zasady od chwili ustalenia utworu do 70 lat po śmierci twórcy

4.1. Patent

Patent jest formą ograniczonego w czasie prawa, z którego wynika wyłączne uprawnienie do korzystania z wynalazku w celach zawodowych lub zarobkowych. Za wyjątkiem międzynarodowych form ochrony własności przemysłowej, o których będzie mowa później, patent obowiązuje tylko na terytorium kraju organu, który wydał odpowiednią decyzję adminstracyjną.

4.1.1. Patent niemiecki

Zgodnie z niemiecką ustawą o prawie patentowym (*PatG - Patentgesetz*) patenty przyznawane są na wynalazki we wszystkich dziedzinach techniki, **jeżeli spełniają łącznie następujące przesłanki :**

- **są nowe**, co oznacza, że nie należą do stanu techniki, przez który rozumie się wszystko to, co przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo do uzyskania patentu zostało udostępnione do powszechnej wiadomości;
- **posiadają poziom wynalazczy**, czyli nie wynikają dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki. Przez pojęcie znawcy rozumie się przeciętnego w danej dziedzinie fachowca.
- **nadają się do przemysłowego zastosowania**, co oznacza, że na podstawie wynalazku może być uzyskiwany wytwór lub uzyskiwany sposób, w rozumieniu technicznym, w jakiejkolwiek działalności przemysłowej, nie wykluczając rolnictwa. Sama użyteczność i efektywność ekonomiczna wynalazku nie podlegają ocenie.

Przykład:
Numer zgłoszenia patentu: US8831261 B2
Zgłaszający: Apple Inc.
Przedmiot patentu: Funkcje głośnika w urządzeniu przenośnym

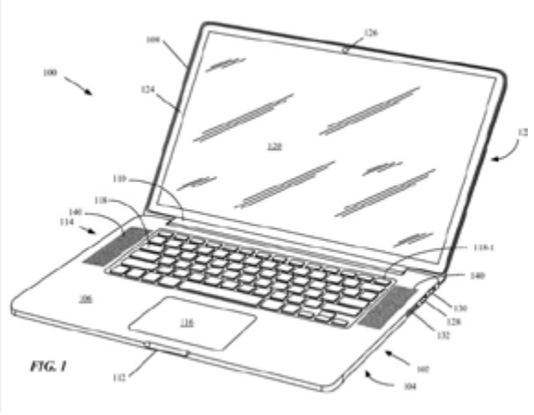

Spod ochrony patentowej wyłączone są co do zasady:
- odkrycia, teorie naukowe i matematyczne metody;
- wytwory o charakterze jedynie estetycznym;
- plany, zasady i metody dotyczące działalności umysłowej lub gospodarczej oraz gier, tak jak programy do przetwarzania danych;
- przedstawienie informacji;

Komu może zostać przyznany patent?
O patent niemiecki może ubiegać się każda osoba fizyczna lub prawna, która złoży odpowiedni wniosek do *DPMA (Deutsches Patent- und Markenamt)*. Prawo do patentu przysługuje wynalazcy albo jego następcy prawnemu. W sytuacji, w której wynalazek powstał w wyniku działalności więcej niż jednej osoby, prawo do patentu przysługuje im wspólnie. W przypadku gdy dwie osoby stworzyły wynalazek niezależnie od siebie, prawo do patentu przynależy do osoby, która pierwsza zgłosiła wynalazek w DPMA.

Pierwsze kroki przed dokonaniem zgłoszenia
Zanim dokonamy zgłoszenia bardzo ważne jest podjęcie kroków w celu zachowania przedmiotu wynalazku w tajemnicy. Ewentualne rozmowy z inwestorami lub partnerami biznesowymi należy ze względów bezpieczeństwa uzależnić od podpisania przygotowanej wcześniej umowy, w której kontrahent zobowiąże się do zachowania w tajemnicy przedmiotu wynalazku oraz zapłaty kary umownej w razie naruszenia jej postanowień.
W innym wypadku, jeżeli przedmiot wynalazku został choć raz upubliczniony (np. poprzez artykuł prasowy), to staje się częścią stanu techniki i odpowiedni urząd patentowy najprawdopodobniej odmówi z tego powodu zdolności patentowej naszemu wynalazkowi.

Oprócz tego warto indywidualnie zapoznać się ze stanem techniki, gdyż może okazać się, że planowane przez nas zgłoszenie dotyczy istniejącego i zarejestrowanego już rozwiązania technicznego. Wcześniejsze poszukiwania mogą zaoszczędzić czas i koszty związane z postępowaniem patentowym, które i tak nie zakończyłoby się pomyślnie oraz wskazać nam czy przypadkiem wytwarzanie danego produktu nie narusza praw ochronnych przysługujących innym.
W tym celu, polecamy skorzystanie z następujących baz danych:

DEPATISnet - Niemcy DPMA, https://depatisnet.dpma.de/DepatisNet/depatisnet?window=1&space=menu&content=index&action=index

Register Plus - Polski Urząd Patentowy,
http://regserv.uprp.pl/register/regviewer

European Publication Server - pełne teksty zgłoszeń i opisów patentowych Europejskiego Urzędu Patentowego,
https://data.epo.org/publication-server/?lg=en

PATENTSCOPE - poszukiwania wśród dokumentacji Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO),
http://www.wipo.int/patentscope/en/

USPTO - baza Amerykańskiego Urzędu Patentowego,
http://patft.uspto.gov/

Espacenet -największa baza dokumentów patentowych Europejskiego Urzędu Patentowego, WIPO i innych krajów, zawierająca ponad 80 milionów patentów,
http://worldwide.espacenet.com/

W jaki sposób uzyskać w Niemczech patent?
Patent w Niemczech udzielany jest przez DPMA *(Deutsches Patent- und Markenamt)*, natomiast samego zgłoszenia można dokonać w:

- DPMA w Monachium;
- oddziale urzędowym DPMA w Jenie;
- TIZ (Technisches Informationszentrum) w Berlinie;
- innych oddziałach urzędowych DPMA na terenie Niemiec;

Należy podkreślić, że brak przymusu adwokackiego przy zgłoszeniu wynalazku dotyczy tylko osób fizycznych lub prawnych mających miejsce zamieszkania lub siedzibę na terenie Niemiec. W przypadku przedsiębiorców zagranicznych nie spełniających tego warunku, do zgłoszenia patentu konieczne jest skorzystanie z pomocy adwokata lub rzecznika patentowego.

Zgłoszenie wynalazku powinno składać się z elementów przewidzianych w niemieckiej ustawie patentowej, których listę znajdziecie Państwo na stronie DPMA pod adresem http://www.dpma.de/patent/anmeldung/index.html.

Bardzo istotna z punktu widzenia przedsiębiorcy dążącego do uzyskania patentu w Niemczech i posiadającego zarazem patent w innym kraju (np. w Polsce lub w innym państwie, będącym stroną umów międzynarodowych z zakresu własności intelektualnej) jest możliwość skorzystania z pierwszeństwa do uzyskania patentu, według daty prawidłowo dokonanego zgłoszenia wynalazku w danym państwie. W takiej sytuacji, zgłoszenie w DPMA powinno nastąpić w ciągu 12 miesięcy od zgłoszenia pierwotnego.

Postępowanie przed DPMA
Po zgłoszeniu wynalazku, DPMA bada wniosek pod kątem formalnym i materialnym. W przypadku stwierdzenia braków formalnych, zgłaszający wynalazek zostanie wezwany do uzupełnienia braków. W przypadku gdy braki nie zostaną usunięte w wyznaczonym terminie lub w sytuacji, w której DPMA stwierdzi że wynalazek nie spełnia koniecznych przesłanek (nowość, poziom wynalazczy, przemysłowe zastosowanie), wydana zostanie decyzja o zwrocie wniosku. Na decyzję DPMA w tym przedmiocie przysługuje zażalenie.

Jeżeli postępowanie przed DPMA przebiegnie pomyślnie, wydana zostanie decyzja o udzieleniu patentu. Decyzja ta podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym DPMA (Patentblatt). Czas trwania uzyskanego patentu trwa 20 lat i biegnie od daty dokonania zgłoszenia.

Jaki jest zakres ochrony patentowej?
W przypadku pozytywnego zakończenia postępowania o uzyskanie patentu, zgłaszający nabywa szereg wyłącznych uprawnień na terenie Niemiec, związanych z korzystaniem z wynalazku w celach zarobkowych lub zawodowych. Zalicza się do nich:

- wytwarzanie, używanie, oferowanie, wprowadzanie do obrotu, importowanie dla tych celów produktu będącego przedmiotem wynalazku;

- stosowanie sposobu będącego przedmiotem wynalazku, jak też używaniu, oferowaniu, wprowadzaniu do obrotu lub importowaniu dla tych celów produktów otrzymywanych bezpośrednio takim sposobem;

- upoważnianie, udzielanie innej osobie licencji do korzystania z wynalazku.

Warto także pamiętać o ograniczeniach ochrony patentowej, których zadaniem jest niwelowanie monopolu, jaki w zakresie wynalazku przysługuje osobie uprawnionej z patentu. Do wyjątków takich należy m.in. korzystanie z wynalazku we własnym zakresie w celach niezarobkowych, czy też dla celów badawczych i doświadczalnych.

Umowy dotyczące patentów
Bardzo istotne z punktu widzenia przedsiębiorcy jest wspomniane już zarządzanie własnością intelektualną. Z racji tego, że patenty są zbywalne oraz podlegają dziedziczeniu, przedmiotem obrotu prawnego może być zarówno sam patent, jak i poszczególne uprawnienia z niego wynikające. W praktyce największe znaczenie ogrywają umowy licencyjne, w których uprawniony z patentu (licencjodawca) upoważnia licencjobiorcę, do określonego w umowie korzystania z wynalazku.
Zazwyczaj wyróżnia się dwa rodzaje licencji :

- licencję wyłączną, uprawniającą licencjobiorcę do wyłącznego korzystania z przedmiotu wynalazku, udzielenie takiej licencji powoduje, że uprawniony z patentu nie może już udzielać jej dalszym podmiotom;

- licencję niewyłączną, przyznającą licencjobiorcy prawo do korzystania z wynalazku na określonym polu eksploatacji (np. wprowadzanie do obrotu).

Warto zwrócić uwagę, że niemieckie prawo w odróżnieniu od prawa polskiego, gdzie wymagana jest pod rygorem nieważności forma pisemna, nie przewiduje żadnej szczególnej formy zarówno dla umowy o przeniesienie patentu, jak i dla porozumień licencyjnych. Mimo to, chociażby ze względów dowodów zaleca się zawieranie tego rodzaju umów na piśmie.

4.1.2. Patent europejski

Na podstawie Konwencji o patencie europejskim powołana została Europejska Organizacja Patentowa, której głównym organem jest Europejski Urząd Patentowy z siedzibą w Monachium. Z racji tego, że konwencja nie jest częścią prawa unijnego, przystąpić do niej mogą także państwa niewchodzące w skład UE. Patent europejski może zostać udzielony na obszarze wszystkich 38 państw - stron konwencji, tylko niektórych z nich lub nawet jednego.

W jaki sposób uzyskać patent europejski?
Europejskiego zgłoszenia patentowego można dokonać za pośrednictwem organu krajowego (Niemcy - DPMA, Polska - Urząd Patentowy) lub bezpośrednio do Europejskiego Urzędu Patentowego. Zgłoszenia może dokonać każda osoba fizyczna lub prawna, bez względu na miejsce zamieszkania, siedzibę czy narodowość. Wnioskodawca wskazuje we wniosku państwa, na terenie których chce skorzystać z ochrony patentowej.

Zgłoszenie może być co do zasady sporządzone w każdym języku, pod warunkiem że w terminie przewidzianym w regulaminie wniesione zostanie jego tłumaczenie na jeden z języków urzędowych Europejskiego Urzędu Patentowego (angielski, niemiecki, francuski).

Wymogi dotyczące wskazanych części znajdują się w regulaminie wykonawczym do Konwencji o patencie europejskim. W ciągu miesiąca od dokonania zgłoszenia konieczne jest uiszczenie odpowiednich opłat na konto Europejskiego Urzędu Patentowego. Szczegółowe informacje w tym zakresie znaleźć można na stronach:

- polskiego Urzędu Patentowego, pod adresem:
http://www.uprp.pl/europejskie-zgloszenia-patentowe/Lead05,638,1769,4,index,pl,text/

- Europejskiego Urzędu Patentowego, pod adresem:
http://www.epo.org/applying.html

Postępowanie przed Europejskim Urzędem Patentowym
Po wniesieniu zgłoszenia, Europejski Urząd Patentowy bada, czy spełnia ono przesłanki niezbędne do przyznania daty zgłoszenia oraz czy zostały wniesione odpowiednie opłaty. Następnie w trakcie etapu poszukiwania, Europejski Urząd Patentowy na podstawie zastrzeżeń patentowych zawartych wniosku sporządza sprawozdanie z poszukiwania, które przekazuje wnioskodawcy wraz z informacją odnośnie patentowalności wynalazku. Etap ten trwa 18 miesięcy i kończy się publikacją europejskiego zgłoszenia patentowego.

Przejście do kolejnego etapu uzależnione jest od decyzji podmiotu zgłaszającego, który na podstawie sprawozdania i opinii o patentowalności może zrezygnować z dalszego postępowania, chociażby ze względu na koszty ponoszone w kolejnym etapie.

W przypadku złożenia odpowiedniego wniosku (w ciągu 6 miesięcy od publikacji zgłoszenia), dochodzi do pełnego badania zgłoszenia, w trakcie którego wynalazek poddawany jest analizie pod kątem podobnych przesłanek, z jakimi spotykamy się w niemieckiej i polskiej procedurze patentowej (nowość, poziom techniczny, przemysłowe zastosowanie).

Następnie Europejski Urząd Patentowy wydaje decyzję, w której udziela lub odmowia udzielenia patentu europejskiego. Równocześnie ze wzmianką o udzieleniu patentu europejskiego Europejski Urząd Patentowy publikuje opis wynalazku, zastrzeżenia oraz rysunki. Uzyskany w ten sposób patent europejski posiada ten sam skutek w każdym państwie, dla którego został udzielony i podlega co do zasady tym samym warunkom, co patent krajowy udzielony przez to państwo.

Patentu europejskiego nie należy utożsamiać z Jednolitym Patentem Europejskim, który jest dopiero projektowanym systemem ochrony patentowej w ramach Unii Europejskiej. Jego głównym założeniem jest ustanowienie jednolitej ochrony oraz zmniejszenie kosztów postępowania. Szacuje się, że uzyskanie ochrony patentowej w całej Europie na podstawie Patentu europejskiego wiąże się obecnie z wydatkiem rzędu 40 tys. euro. Jednolity patent europejski wejdzie w życie dopiero, gdy umowę o powołaniu Jednolitego Sądu Patentowego ratyfikuje co najmniej 13 państw UE (w tym Niemcy, Francja, Wielka Brytania). Z tego powodu obowiązywanie nowego systemu ochrony pozostaje póki co kwestią otwartą.

4.1.3. Patent udzielony w trybie PCT

Układ o Współpracy Patentowej (ang. *PCT- Patent Cooperation Treaty*) jest konwencją międzynarodową z 1970 r., którą do dzisiaj ratyfikowało 148 państw. Na mocy PCT wprowadzony został system pozwalający na uzyskanie patentu lub wzoru użytkowego na obszarze państw - stron układu za pomocą jednego zgłoszenia międzynarodowego.

W jaki sposób można uzyskać patent "międzynarodowy"?
W celu uzyskania patentu międzynarodowego, zgłaszający mający miejsce zamieszkania lub siedzibę na terenie danego państwa powinien złożyć wniosek do właściwego urzędu (w Niemczech będzie to DPMA, a w Polsce Urząd Patentowy). Zgłaszający może także złożyć wniosek bezpośrednio do WIPO, jednak w tym przypadku wymagane jest wcześniejsze zgłoszenie w trybie krajowym. Zgłoszenia dokonuje się w jednym z 3 języków (angielskim, niemieckim lub francuskim).

Wszelkie wymogi formalne związane ze zgłoszeniem zostały zawarte w Regulaminie Wykonawczym PCT. Dokonanie międzynarodowego zgłoszenia patentowego podlega opłatom, które są zasadniczo wyższe od tych, które przyjmowane są w procedurze krajowej. Szczegółowe informacje na temat znajdą Państwo na stronach:

- polskiego Urzędu Patentowego
http://www.uprp.pl/europejskie-zgloszenia-patentowe/Lead05,638,1769,4,index,pl,text/
- WIPO
http://www.wipo.int/pct/en/

Warto podkreślić znaczenie wyznaczenia państw, w których dochodzimy ochrony wynalazku, nie istnieje bowiem coś takiego jak jeden patent międzynarodowy, za pomocą którego wynalazek chroniony jest na całym świecie. Procedura PCT umożliwia jedynie dokonanie zgłoszenia międzynarodowego oraz upraszcza uzyskanie wielu patentów krajowych i regionalnych. Liczba wskazanych państw wpływa na koszty postępowania.

Postępowanie w przedmiocie zgłoszenia międzynarodowego
Procedura międzynarodowego zgłoszenia wynalazku składa się z dwóch etapów:

1) międzynarodowego, kończącego się zazwyczaj po upływie 30 miesięcy od daty zgłoszenia. W ramach tego postępowania dochodzi m.in. do kontroli formalnej wniosku, dokonuje się międzynarodowych poszukiwań, których celem jest ujawnienie wcześniejszego stanu techniki, rezultaty międzynarodowych poszukiwań publikuje się wraz ze zgłoszeniem międzynarodowym.
2) krajowego, Biuro Międzynarodowe WIPO przekazuje następnie zgłoszenie międzynarodowe oraz sporządzone sprawozdania do krajowych lub regionalnych urzędów patentowych w państwach wskazanych w podaniu. W fazie tej, właściwe organy krajowe przeprowadzają kontrolę formalną i materialną. Jeżeli przebiegnie ona pomyślnie, zgłaszający uzyska patent, w innym wypadku urząd odmówi jego udzielenia. Etap krajowy wiąże się z dodatkowymi kosztami, których wysokość określają przepisy krajowe.

Należy zwrócić uwagę na to, że uzyskanie patentu w jednym z państw na podstawie zgłoszenia międzynarodowego, nie musi oznaczać, że patent zostanie nam przyznany także w innych państwach. Postępowania na etapie krajowym toczą się od siebie niezależnie i pomimo dużego podobieństwa procedur i wymogów, decyzje podjęte przez właściwe organy mogą się różnić. Główną zaletą zgłoszenia międzynarodowego jest jednak zapewnienie sobie pierwszeństwa. Data zgłoszenia jest bowiem przyjmowana przez wszystkie państwa wskazane w podaniu.

Postępowanie międzynarodowe jest przeważnie kosztowne i czasochłonne. Uzyskanie ochrony patentowej wiąże się także z pewnymi nakładami po jej uzyskaniu (np. okresowe opłaty ochronne), dlatego przed podjęciem decyzji o zgłoszeniu międzynarodowym wynalazku, warto dokonać dogłębnej analizy wydatków i potencjalnych zysków. Oprócz tego istotna jest także możliwość monitorowania (pod kątem możliwych naruszeń patentu) na rynku państwa, w którym przysługuje nam ochrona.

4.2. Wzory użytkowe

Wzór użytkowy jest nowym i użytecznym rozwiązaniem o charakterze technicznym, na które przyznane może zostać prawo ochronne, uprawniające do wyłącznego korzystania ze wzoru na terenie danego państwa. Wzór użytkowy dotyczy zatem budowy, kształtu czy też konstrukcji pewnego przedmiotu o trwałej postaci. Ze względu na podobieństwa do patentu, wzór użytkowy nazywany jest czasami „małym patentem", jednak uzyskanie prawa ochronnego na wzór użytkowy jest odrobinę łatwiejsze i mniej sformalizowane niż w przypadku patentu.

4.2.1. Wzory użytkowe na terenie Niemiec

Zgodnie z niemiecką ustawą o wzorach użytkowych (*Gebrauchsmustergesetz*), aby otrzymać prawo ochronne na wzór użytkowy w Niemczech, wynalazek powinien spełniać trzy przesłanki:

- **nowość**, rozumianą jako to, co w chwili zgłoszenia nie należy do stanu techniki, jednak definicja ta interpretowana jest węższej niż w przypadku patentów, gdyż do stanu techniki nie zalicza się m.in. ustnych oświadczeń dotyczących przedmiotu zgłaszanego wzoru;
- **poziom wynalazczy**, rozumiany nieco inaczej niż w przypadku prawa patentowego jednak także tutaj przyjmuje się, że wynalazek nie może rozwiązaniem oczywistym dla znawcy z danej dziedziny techniki;
- **przemysłowe zastosowanie**.

Przykład:

Numer zgłoszenia: DE 20 2014 001 790 U1
Zgłaszający: Mercedes - Benz
Przedmiot wzoru użytkowego:
OBD Saver, system diagnostyki pokładowej samochodów

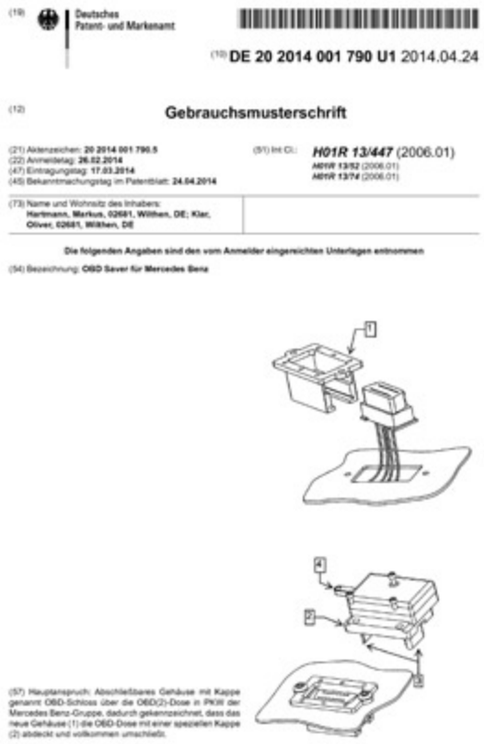

(19) Deutsches Patent- und Markenamt

(10) DE 20 2014 001 790 U1 2014.04.24

(12) Gebrauchsmusterschrift

(21) Aktenzeichen: 20 2014 001 790.5
(22) Anmeldetag: 26.02.2014
(47) Eintragungstag: 17.03.2014
(45) Bekanntmachungstag im Patentblatt: 24.04.2014

(51) Int Cl.: **H01R 13/447** (2006.01)
H01R 13/52 (2006.01)
H01R 13/74 (2006.01)

(73) Name und Wohnsitz des Inhabers:
Hartmann, Markus, 02681, Wilthen, DE; Klar, Oliver, 02681, Wilthen, DE

Die folgenden Angaben sind den vom Anmelder eingereichten Unterlagen entnommen

(54) Bezeichnung: OBD Saver für Mercedes Benz

(57) Hauptanspruch: Abschließbares Gehäuse mit Kappe genannt OBD-Schloss über die OBD(2)-Dose in PKW der Mercedes Benz-Gruppe, dadurch gekennzeichnet, dass das neue Gehäuse (1) die OBD-Dose mit einer speziellen Kappe (2) abdeckt und vollkommen umschließt.

Pierwsze kroki przed dokonaniem zgłoszenia
W celu przeprowadzenia poszukiwań w zakresie istniejących wzorów użytkowych należy skorzystać z baz danych wskazanych na stronie 9. przewodnika.

W jaki sposób uzyskać prawo ochronne na wzór użytkowy?
Zgłoszenia wzoru użytkowego w Niemczech dokonuje się w DPMA. Dużą zaletą postępowania w przedmiocie wzoru użytkowego jest jego szybkość. DPMA sprawdza bowiem tylko czy zgłoszenie spełnia wymogi formalne i czy ma do czynienia z wynalazkiem technicznym, natomiast wszystkie pozostałe przesłanki (nowość, poziom wynalazczy, przemysłowe zastosowanie), podlegają analizie dopiero w sytuacji, gdy podmiot trzeci wniesie do DPMA wniosek o unieważnienie wzoru użytkowego.

Warto zwrócić uwagę na to, że choć uproszczona forma postępowania przy rejestracji wzoru użytkowego powoduje, że nie wszystkie przesłanki podlegają sprawdzeniu z urzędu, to warto przed dokonaniem zgłoszenia przeprowadzić własną analizę pod tym kątem, gdyż ewentualne postępowanie o unieważnienie wzoru z rejestru wszczęte przez konkurenta może zniweczyć nasze wysiłki i narazić na koszty procesowe.

Co powinno zawierać zgłoszenie wzoru użytkowego?
Zgłoszenie wzoru użytkowego wygląda podobnie jak w przypadku patentu. Powinno ono składać się z elementów przewidzianych w niemieckiej ustawie o wzorach użytkowych (*Gebrauchsmustergesetz)*. Wniosek o udzielenie prawa ochronnego na wzór użytkowy podlega odpowiedniej opłacie. Wyczerpujące informacje w tym zakresie znajdą Państwo na stronie internetowej DPMA pod adresem: http://dpma.de/gebrauchsmuster/anmeldung/index.html

W przypadku gdy zgłoszenie nie zawiera żadnych braków formalnych albo w przypadku gdy zgłaszający uzupełnił braki we wskazanym terminie, DPMA dokonuje wpisu wzoru użytkowego do rejestru wzorów użytkowych.

Prawo ochronne na wzór użytkowy udzielane jest maksymalnie na okres 10 lat. Prawo to upoważnia jego posiadacza do wyłącznego korzystania ze wzoru użytkowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na terenie Niemiec. Okres ochrony biegnie od daty zgłoszenia wniosku. Okres ochronny wzoru użytkowego nie ma tak jak w przypadku patentu charakteru jednolitego. Pierwszy okres ochronny wynosi 3, drugi 6, a trzeci 8 lat. Wskazane okresy można przedłużyć wnosząc odpowiednią opłatę do DPMA. W innym wypadku uzyskane prawo wygasa.

Często zdarza się tak, że przedsiębiorcy rezygnują ze zgłoszenia wynalazku ze względu na czasochłonność i wysokie koszty związane z postępowaniem patentowym. Uzyskanie prawa ochronnego na wzór użytkowy może się okazać w takiej sytuacji ciekawą alternatywą dla ochrony patentowej.
Po zgłoszeniu wynalazku w procedurze patentowej do DPMA, na skutek złożenia odpowiedniego oświadczenia, ten sam wniosek może być także podstawą do uzyskania prawa ochronnego na wzór użytkowy. Fakt ten ma duże znaczenie ze względu na przesłankę nowości i związany z nią stan techniki. Wnioskodawca korzysta bowiem w takim wypadku z uprzedniego pierwszeństwa z patentu, czyli z daty zgłoszenia wynalazku.

4.2.2.Wzory użytkowe - ochrona europejska i międzynarodowa

Ze względu na podobieństwo wzorów użytkowych do patentów, w tym aspekcie odsyłamy Państwa do do punktów 4.1.2 (Patent europejski) oraz 4.1.3. (Patent udzielony w trybie PCT).

4.3. Wzory przemysłowe

4.3.1.Informacje ogólne

Design produktów jest obecnie jednym z głównych sposobów na zwrócenie uwagi konsumentów. Zwłaszcza na rynku podobnych produktów, to właśnie kolorystyka, kształt czy struktura prowadzą do tego, że konsumenci decydują się na wybór tej a nie innej lampy czy krzesła. Wzory przemysłowe to kolejna forma własności intelektualnej, określana często jako ochrona designu.

Przykłady:

1)

2)

1) wspólnotowy wzór przemysłowy nr 000307137-0001 zarejestrowany przez Coca Colę dla automatów przeznaczonych do sprzedaży napojów

2) wspólnotowy wzór przemysłowy nr 001968009-0001 zarejestrowany przez ELISANA S.A.R.L. dla składanych krzeseł

Wzór przemysłowy dotyczy zatem wyglądu jakiegoś wytworu, nadanego m.in. przez cechy linii, kolorystykę, ornamentację i nie podlega ocenie pod kątem użyteczności. Nie należy zatem utożsamiać wzoru przemysłowego ze wzorem użytkowym, który jest użytecznym rozwiązaniem pewnego problemu technicznego.

4.3.2. Wzory przemysłowe na terenie Niemiec

Zgodnie z niemiecką ustawą o wzorach przemysłowych (*Geschmacksmustergesetz*), wzór przemysłowy może podlegać ochronie prawnej jeżeli jest:

- **nowy**, tzn. że przed datą zgłoszenia żaden identyczny wzór nie został podany do powszechnej wiadomości, przy czym wzory uznawane są za identyczne jeżeli ich cechy różnią się od siebie tylko minimalnie

oraz

- **posiada indywidualny charakter**. Przesłankę tą uważa się za spełnioną, jeżeli z ogólnego wrażenia powstającego u poinformowanego użytkownika (zgodnie z poglądem Trybunału Sprawiedliwości UE, pojęcie to leży pomiędzy przeciętnym konsumentem a znawcą, o którym mowa w prawie patentowym) wynika, że dany wzór przemysłowy odróżnia się od pozostałych wzorów upublicznionych przed dniem zgłoszenia. Przy ocenie indywidualnego charakteru uwzględniona zostaje także swoboda twórcza.

Pierwsze kroki przed dokonaniem zgłoszenia
Zanim dokonamy zgłoszenia zaleca się przeprowadzenie wcześniejszych poszukiwań w przedmiocie istniejących wzorów przemysłowych. Zwłaszcza funkcjonowanie jednolitej ochrony wspólnotowej, powoduje że warto przeprowadzić jest wcześniejszą analizę, aby uniknąć potencjalnych naruszeń. Zarejestrowanie wzoru przemysłowego, który nie spełnia ustawowych przesłanek, w wielu przypadkach prowadzi do jego późniejszego unieważnienia w postępowaniu wszczętym na wniosek konkurenta i wiąże się z koniecznością ponoszenia kosztów postępowania.

W tym celu, polecamy Państwu skorzystanie z następujących baz danych:

DPMA Register - wspólnotowe wzory przemysłowe zgłoszone na terenie Niemiec, https://register.dpma.de/DPMAregister/gsm/einsteiger

RCD - ONLINE - wspólnotowe wzory przemysłowe zgłaszane w Urzędzie ds. Harmonizacji Rynku Wewnętrznego w Alicante (OHIM), https://www.tmdn.org/tmdsview-web/welcome

Hague - Express - "międzynarodowe" rejestracje wzorów przemysłowych (WIPO), http://www.wipo.int/ipdl/en/search/hague/search-struct.jsp

Uzyskanie prawa z rejestracji wzoru przemysłowego następuje podobnie jak w przypadku patentów i wzorów użytkowych, poprzez zgłoszenie do DPMA w sposób pisemny lub elektroniczny. Wyczerpujące informację w przedmiocie wymogów formalnych i opłat od zgłoszenia znajdą Państwo na stronie DPMA pod adresem: http://dpma.de/design/anmeldung/index.html .

W przypadku, gdy zgłoszenie zostało odpowiednio opłacone, nie zawiera braków formalnych i nie zachodzą przeszkody przewidziane w ustawie, których wystąpienie uniemożliwia dokonanie wpisu (m.in. nie może zostać uznany za wzór, produkt którego cechy są tylko i wyłącznie skutkiem pełnionej przez niego funkcji), DPMA dokonuje wpisu wzoru do rejestru wzorów przemysłowych.

Uprawnienia wynikające z rejestracji wzoru przemysłowego w Niemczech
Z dniem wpisu dokonanego przez DPMA, zgłaszający otrzymuje prawo z rejestracji wzoru przemysłowego na okres 25 lat licząc od dnia zgłoszenia. Jego utrzymanie następuje poprzez dokonywanie odpowiednich opłat co 5 lat.

Prawo to upoważnia do wyłącznego korzystania ze wzoru przemysłowego w celach zarobkowych lub zawodowych na terenie całych Niemiec. W zakres korzystania wchodzi m.in. wytwarzanie, oferowanie, wprowadzanie na rynek, importowanie wytworów, w których chroniony wzór przemysłowy został zawarty bądź zastosowany.

Prawo z rejestracji wzoru przemysłowego rozciąga się na wszystkie wzory, których według ogólnego wrażenia poinformowanego użytkownika nie można odróżnić od chronionego wzoru przemysłowego.

Podobnie jak w przypadku patentów czy wzorów użytkowych, prawo z rejestracji wzoru przemysłowego podlega pewnym ograniczeniom (m.in. prywatny użytek dla celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą).

4.3.3. Wspólnotowy wzór przemysłowy

Ochrona wzorów przemysłowych na podstawie rejestracji w Urzędzie Harmonizacji Rynku Wewnętrznego OHIM ma podobnie jak w przypadku wspólnotowego znaku towarowego charakter jednolity na terenie całej UE. Wspólnotowy wzór przemysłowy jest chroniony w takim zakresie w jakim jest **nowy** i posiada **indywidualny charakter**.

Wzór przemysłowy uważany jest za **nowy**, jeśli identyczny wzór nie został udostępniony publicznie:
- w przypadku niezarejestrowanego wzoru wspólnotowego, przed datą pierwszego publicznego udostępnienia wzoru, o którego ochronę się wnosi
- w przypadku zarejestrowanego wzoru wspólnotowego, przed datą złożenia wniosku o rejestrację wzoru, o którego ochronę się wnosi.

Wzór jest uznany za posiadający **indywidualny charakter**, jeśli całościowe wrażenie, jakie wywołuje na poinformowanym użytkowniku, różni się od wrażenia, jakie wywołuje na tym użytkowniku wzór udostępniony wcześniej publicznie.

Na terytorium Unii Europejskiej mamy do czynienia z dwoma rodzajami wspólnotowych wzorów przemysłowych, które związane są z estetyką (kolorystyka, kształt, ornamentacja) produktu jako całości lub jego elementów.

Do pierwszej grupy zalicza się **niezarejestrowane wzory wspólnotowe**. Ich ochrona trwa przez 3 lata od pierwszego publicznego udostępnienia w UE i obejmuje zakaz używania wzoru, wyłącznie w przypadku, jeżeli sporne używanie wynika z kopiowania chronionego wzoru. Wzór ten musi spełniać takie same wymogi jak wzór zarejestrowany. Z tej formy ochrony korzystają często przedsiębiorcy, którzy nie chcą ponosić kosztów rejestracyjnych związanych z postępowaniem przed Urzędem Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (OHIM) w Alicante.

Do drugiej grupy zaliczamy **zarejestrowane wzory wspólnotowe**. Zgłoszenie wzoru wiąże się z koniecznością uiszczenia pewnych kosztów, jednak zakres ochrony wzoru zarejestrowanego jest szerszy niż wzoru niezarejestrowanego.

W jaki sposób uzyskać wspólnotowy wzór przemysłowy?
Prawo do wzoru wspólnotowego przysługuje twórcy lub jego następcy prawnemu. W przypadku dokonania wzoru przez pracownika w wyniku wykonywania instrukcji udzielonych przez pracodawcę, prawo do wzoru wspólnotowego przysługuje prawodawcy, o ile inaczej nie uzgodniono lub nie określono na mocy prawa krajowego.

Zgłoszenia wzoru wspólnotowego dokonuje się podobnie jak w przypadku znaku wspólnotowego bezpośrednio do OHIM lub pośrednio za pomocą organu krajowego. Zgłoszenie wzoru wspólnotowego powinno składać się z elementów, których listę znajdą Państwo na stronach:

- polskiego Urzędu Patentowego
https://oami.europa.eu/ohimportal/en/rcd-route-to-registration
- OHIM (wersja dostępna także w języku polskim)
https://oami.europa.eu/ohimportal/pl/rcd-route-to-registration

Ponadto zgłoszenie musi wskazywać produkty, w których wzór ma być zawarty lub zastosowany. Wraz ze zgłoszeniem należy uiścić opłatę za rejestrację i publikację.

W przypadku stwierdzenia braków dających się usunąć, OHIM wzywa zgłaszającego do ich usunięcia w wyznaczonym przez siebie terminie. Jeżeli zgłoszenie nie zawiera braków formalnych, Urząd przystępuje do badania przesłanek materialnych. Następnie w zależności od tego, czy wzór spełnia, czy też nie spełnia wymogów określonych w rozporządzeniu (np. jest sprzeczny z dobrymi obyczajami), Urząd dokona lub odmówi rejestracji wzoru wspólnotowego.

Poza pewnymi działaniami w celach prywatnych, niekomercyjnych czy doświadczalnych, zarejestrowany wzór wspólnotowy przyznaje jego właścicielowi wyłączne prawo do używania wzoru poprzez m.in. import, eksport, wytwarzanie. Zarejestrowany wzór wspólnotowy podlega ochronie przez okres 5 lat na terenie całej UE. Okres ten rozpoczyna się od dnia zgłoszenia, właściciel tego prawa może go przedłużać na jeden lub więcej okresów pięcioletnich, lecz nie dłużej niż do 25 lat łącznie.

4.3.4. Wzór przemysłowy udzielany na mocy Porozumienia Haskiego

O międzynarodową ochronę wzorów przemysłowych można ubiegać się na podstawie Porozumienia Haskiego. Administracją tego systemu zajmuje się Światowa Organizacja Własności Intelektualnej. Procedura ta prowadzi do osiągnięcia takiej samej ochrony prawnej w wyznaczonym państwie, jak w przypadku wzorów przemysłowych bezpośrednio w nim zgłoszonych.

Zgłoszenie wzoru przemysłowego powinno być dokonane na specjalnym e - formularzu. Szczegółowe wyjaśnienia dotyczące jego wypełniania znajdą Państwo na stronie WIPO pod adresem http://www.wipo.int/hague/en/forms/instructions.htm. Procedura rejestracyjna odbywa się w jednym z 3 języków oficjalnych: angielskim, francuskim lub hiszpańskim.

Uzyskane prawo ochronne jest podzielone na okresy pięcioletnie i wynosi maksymalnie 25 lat. Przepisy danego państwa mogą jednak przewidywać okres krótszy, na co warto zwrócić uwagę przy wyznaczaniu państw w trakcie zgłoszenia.

Warto podkreślić, że podobnie jak w przy procedurze patentowej w ramach PCT, w zakresie wzorów przemysłowych także nie istnieje coś takiego jak jeden międzynarodowy wzór przemysłowy, za pomocą którego wzór chroniony jest na całym świecie. Porozumienie Haskie umożliwia jedynie dokonanie zgłoszenia międzynarodowego oraz upraszcza uzyskanie ochrony w wielu państwach świata.

4.4. Znaki towarowe

4.4.1. Znaki towarowe na terenie Niemiec

Kreowanie silnej tożsamości marki czy też jej rozpoznawalność stanowią o sile ekonomicznej i marketingowej największych przedsiębiorstw. Podstawowym sposobem jej budowania są symbole, umożliwiające konsumentom odróżnienie produktów lub usług danego przedsiębiorcy, od tych, które oferowane są przez jego konkurencję. Prawnym wyrazem tego zjawiska są znaki towarowe, zdefiniowane w niemieckiej ustawie o znakach towarowych (*Gesetz über den Schutz von Marken und sonstigen Kennzeichen*) jako każde oznaczenie, w szczególności:

- słowa, litery, liczby, melodie, trójwymiarowe formy (w tym kształt towaru, jego opakowanie), zestawienie kolorów,

które nadaje się do odróżniania w obrocie towarów lub usług jednego przedsiębiorstwa od tego samego rodzaju towarów lub usług innego przedsiębiorstwa.

Przykłady znaków towarowych:

1) **słowne** np. BMW, Persil, Mazda 626, iPad

2) **słowno - graficzne**

3) graficzne

4) trójwymiarowe

4) dźwiękowe (poniżej podlegający rejestracji zapis linii melodycznej tzw. jingli z popularnych reklam)

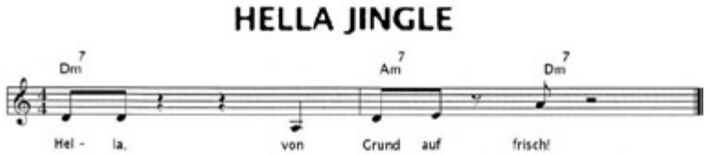

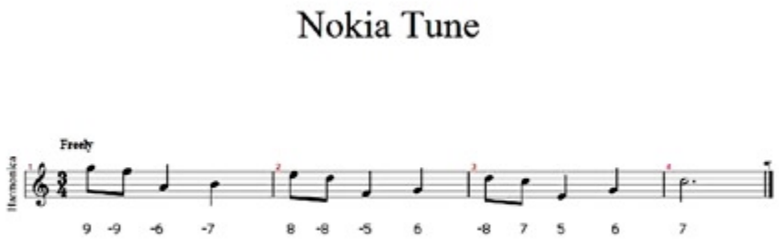

Funkcje znaku towarowego

- **oznaczenie pochodzenia -** podstawową funkcją znaku towarowego jest możliwość takiego oznaczenia towarów lub usług danego przedsiębiorcy, która pozwoli konsumentowi na ich odróżnienie od towarów lub usług innych podmiotów na rynku.

- **funkcja jakościowa -** znak towarowy wiąże się także z gwarancją pewnej jakości. Poprzez umieszczenie logo np. sieci kawiarni, konsumenci bez względu na miejsce, w którym się znajdują oczekują, że zetkną się z usługami o tych samych walorach.

- **funkcja reklamowa -** za pomocą różnego rodzaju oznaczeń przedsiębiorstwa, dużo łatwiejsze staje się podejmowanie działań marketingowych i wizerunkowych, ponieważ możliwe jest wtedy utrzymanie lub stworzenie nowej więzi z konsumentem.

- **funkcja ekonomiczna -** znaki towarowe są obecnie istotnym składnikiem majątkowym przedsiębiorstw. Z racji tego że są zbywalne, mogą być przedmiotem obrotu prawnego. Dobrym tego przykładem jest system franczyzowy, w którym znak towarowy pełni podstawową rolę.

Zdolność rejestrowa znaku towarowego

Na znaki towarowe uzyskać można prawo ochronne, które udzielane jest na okres 10 lat. Znak towarowy w Niemczech zarejestrować można w DPMA, jednak możliwe jest to tylko wtedy gdy spełnia on ustawowe przesłanki w zakresie zdolności rejestrowej. Niemiecka ustawa o znakach towarowych wyróżnia dwa rodzaje przeszkód:

- przeszkody bezwzględne, wynikające bezpośrednio z charakteru danego oznaczenia. Przeszkody bezwzględne są sprawdzane przez DPMA z urzędu w trakcie procesu rejestracji. Nie można uzyskać prawa ochronnego na znak, który m.in. :
- nie może być przedstawiony w sposób graficzny,
- nie nadaje się do odróżnienia w obrocie towarów lub usług, dla których zostały zgłoszony (*np. nazwa Apple nie spełniałaby tej przesłanki jeśli chodzi o rynek przedsiębiorstw związanych z sadownictwem, ale spełnia na rynku technologicznym*)
- składa się wyłącznie z elementów, mogących służyć w obrocie do wskazania w szczególności rodzaju towaru, jego pochodzenia, jakości, ilości, wartości, funkcji (*np. nazwa Zakupy w Sieci, dla przedsiębiorstwa trudniącego się sprzedażą w internecie*)
- wszedł do języka potocznego lub jest zwyczajowo używany w uczciwych i utrwalonych praktykach handlowych (n*p. termos, który podlegał ochronie prawnej i jako znak towarowy należał w 1953 do Thermos GmbH. Obecnie jest powszechnie stosowaną nazwą, dlatego zarejestrowanie go, jako naczynia nie byłoby możliwe)*

- **przeszkody względne, powodują że znak towarowy, który został wpisany do rejestru DPMA, może zostać z niego usunięty, m.in. jeżeli:**
- jest identyczny ze znakiem towarowym z wcześniejszym pierwszeństwem oraz tożsamy z oferowanymi towarami lub usługami
- z powodu identyczności lub podobieństwa do znaku towarowego zarejestrowanego lub zgłoszonego z wcześniejszym pierwszeństwem na rzecz innej osoby dla towarów identycznych lub podobnych, jeżeli jego używanie spowodować może wśród części odbiorców błąd polegający w szczególności na skojarzeniu między znakami

Pierwsze kroki przed dokonaniem zgłoszenia znaku towarowego
Podobnie jak w przypadku innych praw ochronnych, przed zgłoszeniem znaku towarowego warto przeprowadzić własne poszukiwania zarejestrowanych już znaków towarowych, aby uniknąć potencjalnych naruszeń oraz procesów sądowych. W tym celu zaleca się skorzystanie z następujących baz:

DPMA Register - znaki towarowe zarejestrowane na terenie Niemiec,
https://register.dpma.de/DPMAregister/marke/einsteiger

Euroclass - narzędzie wspomagające przy klasyfikowaniu towarów i usług,
http://oami.europa.eu/ec2/

CTM - Online - wspólnotowe znaki towarowe zarejestrowane w Urzędzie ds. Harmonizacja Rynku Wewnętrznego w Alicante (OHIM),
https://oami.europa.eu/ohimportal/en/databases

ROMARIN - międzynarodowe znaki towarowe (WIPO),
http://www.wipo.int/romarin

W jaki sposób uzyskać ochronę dla znaku towarowego?
Klasyczną drogą zapewnienia ochrony znaku towarowego na terenie Niemiec jest jego rejestracja w DPMA. Zgłoszenia dokonuje się elektronicznie lub pisemnie na odpowiednim formularzu. Dokonać go może osoba fizyczna, osoba prawna a także spółka osobowa, posiadająca zdolność do nabywania praw i zaciągania zobowiązań. Elementy, z których powinno składać się zgłoszenie znajdą Państwo na stronie DPMA pod adresem: http://www.dpma.de/marke/anmeldung/.

W przypadku gdy DPMA w wyniku kontroli formalnej (złożenie wszystkich wymaganych dokumentów oraz uiszczenie opłaty od wniosku) oraz materialnej (brak przeszkód bezwzględnych do rejestracji) nie stwierdzi uchybień, znak towarowy podlega wpisowi do rejestru. Okres ochronny wynosi w takim wypadku 10 lat i zaczyna się od dnia zgłoszenia znaku. Poprzez dokonanie odpowiedniej opłaty, podlega on każdorazowemu przedłużeniu o dalsze 10 lat.

Z kolei w sytuacji, w której znak towarowy jest niewykorzystywany przez nieprzerwany okres 5 lat (np. przedsiębiorca po rejestracji znaku decyduje się nie wprowadzać produktu lub usług do obrotu na terenie Niemiec), prawo ochronne ze znaku towarowego wygasa na skutek skutecznie wniesionego wniosku przez osobę mającą w tym interes prawny o stwierdzenie wygaśnięcia znaku towarowego.

Warto zwrócić uwagę, że choć DPMA w postępowaniu z zakresu rejestracji znaków towarowych nie dokonuje przeglądu istniejących już znaków towarowych pod kątem ich identyczności / podobieństwa ze znakiem rejestrowanym, to ewentualne zarejestrowanie znaku wbrew przeszkodom względnym może doprowadzić do jego usunięcia na skutek wniesienia sprzeciwu przez uprawniony podmiot lub w wyniku postępowania o wykreślenie.

Uprawnienia wynikające z prawa ochronnego na znak towarowy
Uzyskanie prawa ochronnego na znak towarowy gwarantuje jego posiadaczowi prawo wyłączne. Osobom trzecim zakazane jest (jeżeli nie uzyskają zgody uprawnionego) używanie w działalności gospodarczej znaku jeżeli:

- jest on identyczny ze znakiem zarejestrowanym oraz odnosi się do tych samym towarów lub usług
- wykorzystanie go, ze względu na identyczność lub podobieństwo do znaku zarejestrowanego oraz do związanych z nim towarów lub usług, mogłoby wprowadzić odbiorców w błąd, zwłaszcza poprzez myślowe skojarzenie danych towarów lub usług, jako pochodzących od przedsiębiorcy korzystającego z ochrony,

Przykład:

Orzeczenie Niemieckiego Sądu Najwyższego - BGH GRUR 2001, 507.
Sąd w tym przypadku stwierdził, że choć evian (woda mineralna) i revian (wina) nie odnoszą się bezpośrednio do tej samej grupy produktów, to do ich konsumpcji może dochodzić przy podobnych okolicznościach. W ocenie Sądu, Evian jest marką znaną i ze względu na jej bardzo dużą rozpoznawalność znak towarowy Revian nie powinien renomy tej wykorzystywać.

- wykorzystanie go, ze względu na identyczność lub podobieństwo z renomowanym znakiem towarowym, powoduje że niezależnie od różnic w zakresie świadczonych usług lub wytwarzanych towarów, mogłoby przynieść nienależną korzyść lub być szkodliwe dla odróżniającego charakteru bądź renomy znaku, a także jeżeli użycie znaku w sposób nieuczciwy narusza lub wykorzystuje znak renomowany,

Przykład:

Orzeczenie Niemieckiego Sądu Najwyższego - BGH GRUR 2000, 875, 878
W tej sprawie, podkreślony został szeroki zakres ochrony marek renomowanych. Ochrona znaku towarowego Davidoff (producent artykułów luksusowych) rozciąga się także na branże, w których nie prowadzi on działalności. Oprócz tego podkreślono, że użycie w logotypie tej samej czcionki oraz ukształtowanie liter (zwłaszcza "D" oraz podwójne "ff") w sposób nieuczciwy wykorzystują renomę znaku Davidoff.

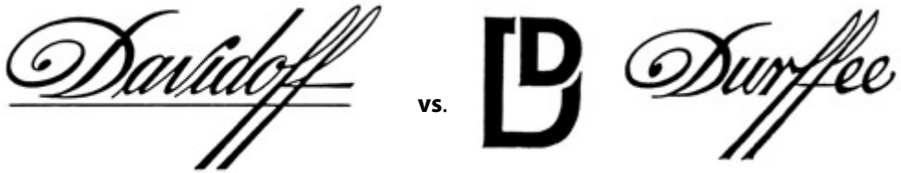

Umowy dotyczące znaków towarowych
Prawo ochronne na znak towarowy jest zbywalne i podlega dziedziczeniu. Właściciel prawa może je zbyć w całości lub udzielić licencji wyłącznej lub niewyłącznej, podobnie jak w przypadku patentu, wzoru użytkowego, czy też wzoru przemysłowego. Jednak warto podkreślić, że w przypadku gdy dochodzi naruszenia znaku towarowego przez osobę trzecią, ewentualne roszczenia z tego tytułu będą przysługiwać licencjobiorcy tylko za zgoda licencjodawcy.

4.4.2. Znak towarowy a oznaczenie geograficzne

Oznaczenia geograficzne pełnią nieco inną funkcję niż znaki towarowe. Nie mają one bowiem na celu oznaczenia konkretnego przedsiębiorstwa, lecz odnoszą się do nazw miejsc, miejscowości, regionu lub kraju, które identyfikują towar jako pochodzący z tego terenu.

Przykłady:
- szampan, oscypek, scotch whisky, irish cream, ser feta, ser szwajcarski

Produkt podlega ochronie jako oznaczenie geograficzne jeżeli spełnia łącznie trzy przesłanki:

1) jego nazwa zawiera nazwę regionu lub konkretnego miejsca, w którym jest on produkowany
2) produkcja lub przetwarzanie odbywa się na terytorium wskazanego miejsca, regionu ewentualnie państwa
3) z produktem związana jest pewna jakość, dobra opinia lub inne charakterystyczne cechy,

Prawo z rejestracji oznaczenia geograficznego nie może zostać udzielone, jeżeli oznaczenie stało się w następstwie jego powszechnego używania nazwą rodzajową.

Rejestracja oznaczenia geograficznego
W odróżnieniu od innych praw związanych z własnością przemysłową, zgłoszenia oznaczenia geograficznego dokonuje nie konkretna osoba fizyczna, lecz organizacja upoważniona do reprezentowania przedsiębiorców działających w danym miejscu.

Oznaczenie geograficzne podlega zgłoszeniu do organu właściwego w państwie, w którym znajduje się dany region. W przypadku Polski organem tym jest Urząd Patentowy, natomiast w przypadku Niemiec zgłoszenia dokonuje się do DPMA. Wniosek o udzielenie prawa z rejestracji sprawdzany jest na dwóch poziomach:
- krajowym, przez właściwy urząd w państwie, w którym znajduje się miejsce pochodzenia towaru
- unijnym, przez Komisję Europejską

Zakres ochrony
W wyniku uzyskania prawa z rejestracji, oznaczenie geograficzne nie może być używane przez osoby, których towary nie spełniają warunków będących podstawą udzielenia prawa z rejestracji. Co więcej, oznaczenie geograficzne nie może być używane nawet z dodatkami wskazującymi na rodzaj wyrobu, takimi jak : "naśladownictwo", "rodzaj", "sposób".

Jako przykład wskazać tu można ser feta, który zgodnie ze stanowiskiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej stanowi chronioną nazwę pochodzenia geograficznego. Z tego powodu często możemy spotkać się w sklepach z oznaczeniami "ser typu bałkańskiego", które ma na celu ominięcie chronionej nazwy, przy jednoczesnym zachowaniu pozytywnych konotacji geograficznych.

4.4.3. Wspólnotowy znak towarowy

Rozporządzenie Rady (WE) nr 207/2009 wprowadziło nowy system ochrony znaków towarowych na terenie Unii Europejskiej. Jego główną cechą jest jednolitość, która odnosi się nie tylko do samej procedury, ale i do zakresu ochrony znaku. Uzyskanie wspólnotowego znaku towarowego poprzez rejestrację w Urzędzie Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (OHIM) w Alicante, wywołuje bowiem takie same skutki prawne w całej Unii Europejskiej.

W jaki sposób uzyskać wspólnotowy znak towarowy?
Zgłoszenia wspólnotowego znaku towarowego można dokonać bezpośrednio w OHIM lub za pośrednictwem organu krajowego (Niemcy - DPMA, Polska - Urząd Patentowy) bądź w Urzędzie Własności Intelektualnej Państw Beneluksu.

Zgłoszenia może dokonać każde osoba fizyczna lub prawna, a także podmiot prawa publicznego. Konieczność skorzystania z pomocy prawnika przy jego sporządzaniu dotyczy wyłącznie osób fizycznych oraz przedsiębiorstw, które nie mają miejsca zamieszkania lub nie prowadzą działalności gospodarczej na terenie UE. Wymogi formalne oraz informacje na temat zgłoszenia oraz opłat znajdą Państwo na stronach:

- polskiego Urzędu Patentowego
http://www.uprp.pl/wspolnotowe-znaki-towarowe/Lead05,639,1791,4,index,pl,text/
- OHIM
https://oami.europa.eu/ohimportal/en/route-to-registration

O ile zgłoszenie można złożyć w jednym z języków Unii Europejskiej (w tym po polsku, czy też niemiecku), o tyle sama procedura jest już prowadzona w języku urzędowym OHIM (angielski, francuski, hiszpański, niemiecki lub włoski). Wyboru jednego z nich może dokonać zgłaszający.

OHIM po otrzymaniu odpowiednich dokumentów oraz wniesieniu opłaty przez stronę, nadaje zgłoszeniu datę, po czym przechodzi do jego badania. Podobnie jak w przypadku procedur krajowych, do rejestracji znaku nie dojdzie w przypadku wystąpienia bezwzględnych podstaw odmowy rejestracji znaku, które sprawdzane są przez OHIM z urzędu (np. znaki towarowe, które pozbawione są jakiegokolwiek odróżniającego charakteru), natomiast w przypadku względnych podstaw odmowy, do rejestracji nie dochodzi w wyniku sprzeciwu właściciela wcześniejszego znaku towarowego.

Gdy wskazane sytuacje nie zachodzą, OHIM dokonuje rejestracji wspólnotowego znaku towarowego, z którym związane jest wyłączne prawo do jego używania w obrocie handlowym. Uzyskane w ten sposób prawo ochronne jest ważne przez 10 lat od daty dokonania zgłoszenia na terenie całej UE. Rejestracja może być przedłużona na kolejne okresy 10-letnie.

Rejestracja wspólnotowego znaku towarowego opiera się na relatywnie prostej procedurze, której dokonać można nawet za pomocą strony internetowej OHIM. Oprócz tego opłaty za rejestrację znaku nie są tak wysokie jak chociażby przy patencie europejskim, a uzyskana w ten sposób ochrona ma charakter jednolity na całym terytorium UE. Z tych względów skorzystanie z tej procedury może okazać się bardzo praktyczne, zwłaszcza że zapewnia ochronę na rynku liczącym ponad 500 mln konsumentów.

4.4.4. Prawo ochronne na znak towarowy tzw. system madrycki

Istotą protokołu madryckiego jest ułatwienie międzynarodowej ochrony znaków towarowych. Właściciel znaku towarowego może uzyskać ochronę we wszystkich państwach (będących stronami porozumienia) za pomocą jednego zgłoszenia w kraju pochodzenia. Protokół madrycki został ratyfikowany przez Unię Europejską oraz wiele innych państw w tym USA, Australię, Japonię, Chiny i Rosję.

W jaki sposób uzyskać ochronę międzynarodową?
Pierwszym krokiem w celu zapewnienia ochrony znaku towarowego jest rejestracja znaku w państwie pochodzenia. Zgłoszenia międzynarodowego dokonuje się w Biurze Międzynarodowym WIPO za pośrednictwem właściwego urzędu krajowego (w Niemczech DPMA, w Polsce Urząd Patentowy). Przesłanie dokumentów rejestracyjnych przez wnioskodawcę bezpośrednio do WIPO skutkuje ich zwrotem.

Każde zgłoszenie międzynarodowe powinno być przedłożone na formularzu określonym w regulaminie wykonawczym. Wniosek składa się w jednym z 3 języków (angielski, francuski, hiszpański). Wniosek o rejestrację międzynarodową znaku towarowego podlega opłacie. Pierwszą z nich należy uiścić na rzecz właściwego urzędu krajowego, natomiast następne opłaty dokonywane są na rzecz WIPO we frankach szwajcarskich (CHF), a ich suma zależna jest od ilości wskazanych państw oraz rodzaju znaku (słow-

ny, obrazowy). Szczegółowe informacje odnośnie wymogów formalnych zgłoszenia oraz opłat znajdą Państwo na stronach:

- polskiego Urzędu Patentowego

http://www.uprp.pl/procedura-miedzynarodowa/Lead05,33,1794,4,index,pl,text/

- WIPO

http://www.wipo.int/madrid/en/

Po otrzymaniu zgłoszenia wraz ze wszystkimi załącznikami, Biuro Międzynarodowe WIPO dokonuje jego kontroli pod kątem formalnym i materialnym. W przypadku gdy zgłoszenie spełnia przewidziane wymogi, Biuro Międzynarodowe rejestruje znak towarowy oraz zawiadamia właściwe urzędy państw wskazanych w zgłoszeniu. Brak odmowy organu danego państwa w przedmiocie rejestracji znaku jest równoznaczny z udzieleniem ochrony na takich samych zasadach, jak w przypadku krajowych znaków towarowych. Okres ochrony znaku towarowego zgłoszonego w ten sposób wynosi 10 lat, z możliwością przedłużania na dalsze okresy 10 - letnie.

Istotną różnicą w rejestrowaniu międzynarodowym znaków towarowych w porównaniu do międzynarodowych zgłoszeń wynalazków jest to, że cała procedura odbywa się w sposób szybszy i tańszy. Oprócz tego za pomocą jednego zgłoszenia możliwe jest uzyskanie ochrony we wskazanych we wniosku państwach, bez konieczności spełniania dodatkowych wymogów (np. tłumaczenia na język państwa objętego wnioskiem).

4.5. Prawo autorskie

Prawo autorskie jest kolejną formą ochrony własności intelektualnej, która przyznaje jego posiadaczowi szereg uprawnień o charakterze majątkowym i niemajątkowym. Prawo autorskie obejmuje m.in. utwory literackie, naukowe, filmowe, czy też związane ze sztuką. Wyliczenie chronionych utworów w niemieckiej ustawie o prawie autorskim (*Urheberrechtsgesetz*) nie jest enumeratywne, dlatego fakt niewymienienia w nim np. stron internetowych nie oznacza, że nie podlegają one ochronie prawnoautorskiej.

Pojęcie utworu

Centralne miejsce w prawie autorskim zajmuje pojęcie utworu. Zgodnie z prawem niemieckim uzyskanie ochrony dla utworu uzależnione jest od spełnienia 4 przesłanek:

1) **musi pochodzić od człowieka** co oznacza, że spod ochrony wyłączone są przejawy działalności powstałe bez jego udziału (*np. o ile obrazy namalowane przez stworzony w tym celu wynalazek, czy tłumaczenie książki dokonane w programie Google Translate nie będą spełniać tej przesłanki, o tyle samo skorzystanie z komputera przy tworzeniu projektu architektonicznego nie pozbawia utworu ochrony*);

2) **posiada indywidualny charakter**, przez co rozumie się pewną duchową więź między twórcą a stworzonym przez niego utworem. Utwór jest zatem pewnym odbiciem osobowości twórcy.

3) **osiąga poziom twórczy**, to znaczy że od twórcy wymagana jest pewna kreatywność, oryginalność, a utwór jest wyrazem jego działalności intelektualnej, jednak w praktyce przyjmuje się, iż oczekiwany poziom twórczy jest raczej niski (w sprawie Infopaq, Trybunał Sprawiedliwości UE stwierdził, że nawet 11 słów tekstu może podlegać ochronie prawnoautorskiej).

4) **utwór musi zostać ustalony**. Przesłanka ta wskazuje na możliwość zapoznania się z utworem przez osoby trzecie. Utwór musi zatem opuścić granicę wyobraźni twórcy, czyli powinien zostać w jakikolwiek sposób uzewnętrzniony (np. poprzez użycie sloganu reklamowego w reklamie).

Dla powstania ochrony prawnoautorskiej w odróżnieniu od poprzednio omówionych praw związanych z własnością intelektualną nie jest konieczne spełnienie jakichkolwiek formalności. Ochrona utworu powstaje z chwilą jego ustalenia i w przypadku potencjalnych naruszeń, to czy osoba trzecia mogła się z nim zapoznać nie podlega ocenie. Należy jednak zwrócić uwagę, że prawo autorskie nie chroni idei, lecz sposób ich wyrażania. Z tego powodu technika, styl czy sam temat utworu nie podlegają ochronie.

Treść prawa autorskiego

Prawo autorskie składa się z uprawnień o charakterze osobistym, do których zaliczamy m.in.:

- prawo do opublikowania utworu;
- prawo do autorstwa utworu oraz oznaczenia go w wybrany przez siebie sposób;
- prawo do zakazania zniekształcania lub innego naruszania utworu, które zagraża interesom autora;

oraz z uprawnień o charakterze majątkowym, w skład których wchodzą m.in.:
- prawo do zwielokrotniania;
- prawo do rozpowszechniania;
- prawo do wystawiania;
- prawo do publicznego udostępniania;

Uprawnienia wynikające z prawa autorskiego wygasają dopiero po upływie 70 lat od śmierci twórcy. W przypadku gdy utwór był dziełem więcej niż jednego twórcy, prawa do niego wygasają po upływie 70 lat od śmierci najdłużej żyjącego.

Ze względu na konieczność wyważenia interesów twórców oraz interesu społecznego, związanego z zapewnieniem dostępu do dóbr kultury, prawa majątkowe twórców podlegają pewnym ograniczeniom nazywanych dozwolonym użytkiem, będącym formą licencji ustawowej, uprawniającej do korzystania z utworu bez konieczności uzyskiwania jego zgody. Niemiecka ustawa wśród ograniczeń autorskich praw majątkowych przewiduje dozwolony użytek m.in. dla celów prywatnych, w celach informacyjnych czy naukowych.

Prawa autorskie przysługują twórcy utworu. Twórcą utworu może być tylko i wyłącznie osoba fizyczna. Prawa autorskie mogą przysługiwać więcej niż jednej osobie, jeżeli wkład każdej z nich spełnia przesłankę twórczości, przykładowo współautorstwo do obrazu nie będzie przysługiwało osobie, która zakupiła farby i płótno i następnie przekazała je malarzowi.

Umowy związane z prawem autorskim

Z racji tego, że przeniesienie prawa autorskiego w całości na inną osobę jest niemożliwe w odróżnieniu od np. patentu, skorzystanie z czyjegoś utworu w celech komercyjnych, wymaga co do zasady uzyskania odpowiedniej zgody od twórcy. Podobnie jak w przypadku innych praw własności intelektualnej, prawo do korzystania z utworu udzielone innemu podmiotowi może być ograniczone czasowo, terytorialnie, może wskazywać wszystkie lub tylko określone pola eksploatacji, na których korzystanie z utworu jest dozwolone. Twórca może zawrzeć także umowę w przedmiocie nieznanych w chwili zawarcia umowy sposobów korzystania z utwory (np. nowe technologie, z którymi wiążą się nowe możliwości eksploatacji utworu) lub utworów jeszcze nie powstałych, jednak oba rodzaje umów wymagać wtedy będą formy pisemnej.

Przy zawieraniu umów związanych z prawem autorskim należy zachować dużą ostrożność, ze względu na to, iż niemieckie prawo autorskie w celu wzmocnienia ekonomicznych interesów twórców ogranicza czasami swobodę stron w kształtowaniu postanowień umownych. Bezskuteczna będzie np. klauzula, która przenosi na nabywcę prawo do korzystania z utworu na nieznanych polach eksploatacji i wyłącza prawo do wynagrodzenia twórcy z tego tytułu.

Szczególne postacie utworów:

a) Programy komputerowe

Prawo autorskie przewiduje szczególną ochronę programów komputerowych, co oznacza, iż przepisy dotyczące utworów wyrażonych słowem znajdują odpowiednie zastosowanie, o ile przepisy szczególne nie regulują danego zagadnienia w sposób odmienny. Ta specjalna forma ochrony wynika z charakteru programów komputerowych, które raz wprowadzone do obrotu można w bardzo prosty sposób zwielokrotnić. Z tego też względu, niemiecka ustawa o prawie autorskim zawiera szereg norm rozszerzających monopol twórców lub posiadaczy praw do oprogramowania.

Ochrona prawna programów komputerowych rozciąga się w prawie niemieckim na wszystkie formy jego wyrażenia w szczególności kod źródłowy, nie obejmuje ona jednak idei i zasad, stanowiących podstawę jakiegokolwiek elementu programu komputerowego.
Autorskie prawa majątkowe do programu komputerowego obejmują co do zasady wyłączne prawo do:
- trwałego i czasowego zwielokrotniania programu w całości lub w części. Aby dokonać wskazanych czynności konieczne jest uzyskanie zgody twórcy, co stanowi dużą rożnicę w porównaniu do utworów "klasycznych", w których w ramach dozwolonego użytku prywatnego, możemy dokonać kopii utworu w celach niezarobkowych;
- tłumaczenia, przystosowania lub jakichkolwiek innych zmian w programie;
- każdej formy rozpowszechniania (w tym najmu) oryginału programu lub jego kopii;
- publicznego udostępniania utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym.

Z ograniczeniami w zakresie monopolu podmiotu praw, spotykamy się np. przy sporządzeniu kopii zapasowej przez legalnego nabywcę programu komputerowego, jeżeli jest to niezbędne do właściwego korzystania z niego.

Programy komputerowe zawierają także szczególne uregulowanie w zakresie tzw. "utworów pracowniczych", jeżeli bowiem umowa nie stanowi inaczej, wszelkie prawa majątkowe do programu komputerowego stworzonego przez pracownika w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy lub z umowy cywilnoprawnej przysługują pracodawcy.

b) Bazy danych

Baza danych jest zbiorem danych lub jakichkolwiek elementów, zgromadzonych według określonej systematyki lub metody, indywidualnie dostępnych w jakikolwiek sposób, w tym za pomocą środków elektronicznych.
Ochrona bazy danych została przewidziana w niemieckiej ustawie o prawie autorskim w dwóch sytuacjach:

- pierwsza dotyczy baz danych spełniających przesłanki utworu, ze względu na dobór, układ lub zestawienie o twórczym charakterze, przy czym bez znaczenia jest to, czy dana baza danych składa się z materiałów chronionych prawem autorskim;
- druga dotyczy tych baz danych, które co prawda nie spełniają wymogu twórczości, ale ich stworzenie wymagało znacznych nakładów czasowych lub finansowych. Twórca takiej bazy danych uzyskuje wyłączne prawo do jej zwielokrotniania, rozpowszechniania i publicznego udostępniania.

O ile w przypadku bazy danych spełniającej przesłankę twórczości okres ochrony jest taki sam jak dla klasycznych utworów i wynosi 70 lat od śmierci twórcy, o tyle w przypadku bazy danych, której stworzenie wymagało znacznych nakładów finansowych lub czasowych, ochrona przysługuje przez 15 lat od pierwszej publikacji bazy danych lub od jej stworzenia.

c) Strony internetowe

Strony internetowe składają się przeważnie z wielu elementów, takich jak teksty, zdjęcia, layout, animacje czy krótkie filmy. Naturalną konsekwencją tego jest ochrona prawnoautorska poszczególnych części strony internetowej (muszą one jednak spełniać przesłanki utworu). Jeśli chodzi natomiast o stronę internetową jako całość, to kwestia ta jest nieco problematyczna.

Przyjmuje się, że strona internetowa może być zakwalifikowana jako utwór multimedialny lub nawet jako program komputerowy, gdyż składa się z kodu. Bez wchodzenia jednak w szczegółowe rozważania w tym zakresie, należy wskazać, że ochrona strony internetowej jako całości, jest także możliwa w oparciu o prawo autorskie, jednak spod ochrony wyłączone są na pewno oczywiste i powszechnie stosowane projekty stron, czy też strony powstałe przy użyciu automatycznych generatorów.

W przypadku sprzecznego z prawem wykorzystania strony internetowej, warto zwrócić uwagę na to, że prawo autorskie nie jest jedyną podstawą ochrony prawnej, gdyż poszczególne jej elementy mogą także podlegać ochronie wynikającej m.in. z ustaw: o znakach towarowych, wzorach przemysłowych, czy też nieuczciwej konkurencji.

5. Ochrona własności intelektualnej w Niemczech

Funkcjonowanie w ramach międzynarodowych stosunków gospodarczych nieuchronnie prowadzi do powstawania różnego rodzaju sporów. W wielu przypadkach to właśnie kwestie prawne determinują sukces bądź niepowodzenie dokonywanych inwestycji. Z tego względu efektywne prowadzenie działalności gospodarczej za granicą wymaga przede wszystkim świadomości prawnej, która pozwala na zidentyfikowanie potencjalnych problemów.

Prawo własności intelektualnej, jako dziedzina prawa która dotyczy dóbr niematerialnych cechuje się tym, że ciężko jest precyzyjnie wyznaczyć jej granice, co tym samym niesie ze sobą ryzyko nieuzasadnionych roszczeń. Na to wszystko nakłada się specyfika systemów prawnych państw, na terenie których przedsiębiorca prowadzi działalność.

O ile znaczna część prawa dotyczącego własności intelektualnej jest taka sama (w przypadku rozporządzeń) lub bardzo podobna (w przypadku dyrektyw) na terenie UE, o tyle w obrębie procedur, sposobu dochodzenia roszczeń dalej mamy do czynienia z istotnymi różnicami.

5.1. Postępowanie przed sądami niemieckimi w sprawach z zakresu prawa własności intelektualnej

Postępowanie przed sądami niemieckimi w sprawach z zakresu własności przemysłowej cechuje się przede wszystkim specjalizacją sądów w tym zakresie. Ze względu na specyfikę dóbr niematerialnych i ich rosnące znaczenie, w sprawach z zakresu prawa własności intelektualnej orzekają głównie sędziowie, którzy biegle orientują się w tej tematyce. Fakt ten ma duże znaczenie z dwóch powodów:

- po pierwsze, wyspecjalizowanie sędziów, oznacza że prawdopodobieństwo wygrania sporu jest dużo większe w przypadku skorzystania z usług profesjonalnego pełnomocnika (*Fachanwalt*), będącego specjalistą w danej dziedzinie;
- po drugie, zmniejsza to ryzyko i nieprzewidywalność rozstrzygnięć sądowych.

5.1.1. Właściwość sądu

W sprawach z zakresu praw własności przemysłowej sądem właściwym rzeczowo jest - niezależnie od wartości sporu - sąd krajowy (Landgericht, będący odpowiednikiem polskiego Sądu Okręgowego).

Jeśli chodzi o właściwość miejscową, co do zasady powództwo należy wytoczyć przed sąd miejsca zamieszkania pozwanego, miejsca siedziby, lub oddziału naruszającego, z którego działalnością wiąże się dochodzone roszczenie. W praktyce spotykamy się jednak najczęściej z właściwością miejscową sądu, w którego okręgu nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Ma to o tyle duże znaczenie, że naruszenie praw własności intelektualnej może nastąpić w wielu miejscach jednocześnie (np. wykorzystanie znaku towarowego na stronie internetowej).

Skutkiem tego jest tak zwana "latająca właściwość sądu" ("*fliegender Gerichtsstand*") wynikająca z możliwości oszacowania szansy na wygraną, ze względu na różnice w wydawanych przez sądy orzeczeniach. Adwokaci specjalizujący się w prawie własności intelektualnej, śledzą orzecznictwo na terenie całych Niemiec, tak aby wybrać dla klienta sąd, w którym istnieje najwyższe prawdopodobieństwo uzyskania korzystnego rezultatu.

Na zagadnienie to warto zwrócić szczególną uwagę, gdyż ze względu na wspomniane już różnice pomiędzy orzecznictwem sądów krajowych w krajach związkowych (landów), adwokaci często wnoszą wnioski o tymczasowe zarządzenie do jednego sądu krajowego i po zasygnalizowaniu przez sąd, że wniosek nie zostanie wydany, wycofują go i wnoszą identyczny wniosek w sądach krajowych innego kraju związkowego, aż do momentu, w którym uda im się osiągnąć zamierzony skutek.

5.1.2. Reprezentacja przed sądem w sprawach z zakresu prawa własności intelektualnej

W Niemczech przy wszystkich sprawach z zakresu prawa własności intelektualnej istnieje tzw. przymus adwokacki. Z tego powodu sprawy w przedmiocie patentów, wzorów przemysłowych, wzorów użytkowych czy znaków towarowych prowadzone są przez adwokatów, najczęściej przez certyfikowanego adwokata - specjalistę.

Ze względu na konieczność specjalizacji, w Niemczech rozwinęła się praktyka nabywania tytułów certyfikowanych (*Fachanwalt*), przyznawanych przez właściwe izby adwokackie. Jeśli chodzi o własność intelektualną, adwokatom, którzy ukończyli kurs oraz przeprowadzili odpowiednią ilość spraw przyznawany jest tytuł *Fachanwalt für gewerblichen Rechtsschutz* (adwokat - specjalista w dziedzinie prawa własności intelektualnej).

5.1.3. Postępowanie o tymczasowe zarządzenie sądu *(Einstweiliges Verfügungsverfahren)*

Specyfika procedury niemieckiej przejawia się zwłaszcza w postępowaniu o tymczasowe zarządzenie sądu. Tryb przyspieszony jest niewątpliwą zaletą dla strony składającej wniosek, gdyż może ona otrzymać rozstrzygnięcie już w przeciągu kilku dni. Z tego samego powodu, postępowanie to wiąże się z dużym ryzykiem dla strony przeciwnej, która po wydaniu tymczasowego zarządzenia może podjąć obronę dopiero podczas późniejszego procesu.

a) Wszczęcie postępowania o tymczasowe zarządzenie

Pierwszym krokiem przed wniesieniem do sądu wniosku o wydanie tymczasowego zarządzenia nakazującego naruszającemu zaniechania naruszenia jest zazwyczaj wystosowanie pisma do naruszającego z wezwaniem o zaniechanie naruszenia (*Abmahnung*). Jeśli naruszający nie podpisał oświadczenia o zaniechaniu naruszenia (*Unterlassungserklärung*), podmiot którego prawa zostały naruszone, wnosi przeważnie wniosek o wydanie tymczasowego zarządzenia sądu (*Einstweilige Verfügung*).

Postępowanie to trwa od momentu złożenia wniosku do wydania zarządzenia - jeśli nie zostanie przeprowadzona rozprawa ustna - zaledwie kilka dni. W praktyce wygląda to tak, że sędzia orzekający w sprawie, jeżeli nie wyda od razu tymczasowego zarządzenia, to kontaktuje się w przeciągu kilku dni telefonicznie z adwokatem reprezentującym wnioskodawcę i komunikuje mu, że wniosek powinien zostać inaczej sformułowany lub częściowo wycofany albo, że zamierza go w całości odrzucić. Następnie adwokat poprawia wniosek lub go wycofuje. Przeciwnik wnioskodawcy nie dowiaduje się w takim wypadku o prowadzonym postępowaniu.
O ewentualnym wydaniu tymczasowego zarządzenia dowiaduje się on dopiero w momencie doręczenia pisma (chyba że złoży wcześniej tzw. pismo ochronne).

b) Przesłanki wydania tymczasowego zarządzenia

Tymczasowe zarządzenie wydawane jest wtedy, gdy wnioskodawca przytoczy i uprawdopodobni istnienie roszczenia, a w sprawie zachodzi nagła potrzeba wydania rozstrzygnięcia. Roszczenie jest najczęściej uprawdopodobniane za pomocą środków dowodowych takich jak chociażby dokumenty potwierdzające prawa (np. decyzja DPMA o udzieleniu patentu).

Główną przesłanką do wydania tymczasowego zarządzenia jest tzw. nagłość, która podlega sprawdzeniu przez sąd z urzędu. Wydanie tymczasowego zarządzenia nastąpi jedynie wtedy, gdy istnieje niebezpieczeństwo, że wnioskodawca bez wydania tymczasowego zarządzenia nie będzie mógł później skutecznie dochodzić swojego roszczenia.

"Klasyczne" powództwo może toczyć się nawet przez kilka lat, dlatego istotą postępowania w przedmiocie tymczasowego zarządzenia jest uniemożliwienie przeciwnikowi zadomowienia się na rynku z produktami, czego skutki byłyby nieodwracalne, pomimo tego że w późniejszym czasie zostałby wydany wyrok przeciwko naruszającemu.

c) Wydanie tymczasowego zarządzenia

W przypadku, gdy przesłanki wydania tymczasowego zarządzenia zostały spełnione, sąd wydaje je w przeciągu kilku dni. Tymczasowe zarządzenie staje się wykonalne z chwilą jego doręczenia drugiej stronie przez komornika sądowego, który dokonuje go na wniosek.

d) Sprzeciw

Od tymczasowego zarządzenia, stronie przeciwko której zostało ono wydane przysługuje sprzeciw (Widerspruch). Jego złożenie nie jest obwarowane żadnym terminem. Po wniesieniu sprzeciwu sąd wyznacza termin rozprawy, rozpoczynającej się przeważnie w ciągu jednego - dwóch miesięcy od wniesienia sprzeciwu. Uzasadnienie sprzeciwu przesyła się najczęściej tuż przed rozpoczęciem rozprawy, aby utrudnić drugiej stronie możliwość ustosunkowania się do niego. Po przeprowadzonej rozprawie, sąd wydaje wyrok, na który stronom przysługuje apelacja (Berufung). Po wydaniu wyroku lub innego zakończenia sprawy przed sądem II instancji, postępowanie kończy się, ponieważ rewizja (*Revision*) do Sądu Najwyższego nie przysługuje.

e) Postępowanie kończące

Tymczasowe zarządzenie sądu nakazujące naruszającemu zaniechania naruszenia i usunięcia jego skutków ma charakter tymczasowy. W celu zrównania go z prawomocnym wyrokiem sądowym ukształtował się zwyczaj, że naruszający składa tak zwane oświadczenie końcowe (*Abschlußerklärung*). W oświadczeniu końcowym naruszający rezygnuje z wniesienia środków zaskarżenia przeciwko wydanemu zarządzeniu i uznaje je jako równoznaczne z wyrokiem w postępowaniu zwyczajnym.

f) Podsumowanie

Postępowanie o wydanie tymczasowego zarządzenia nakazujące naruszającemu zaniechania naruszenia przeważa obecnie w sprawach z zakresu własności intelektualnej. Szybkość postępowania powoduje, że to co dla składającego wniosek jest dużą zaletą, dla jego przeciwnika wiąże się z dużym ryzykiem, gdyż może on nawet nie zdawać sobie sprawy z tego, że toczy się przeciwko niemu postępowanie. Z tego powodu warto podjąć odpowiednie środki, jeszcze przed rozpoczęciem działalności na terenie Niemiec. W innym wypadku wielomiesięczne przygotowania np. do targów, mogą zostać stosunkowo szybko udaremnione z przyczyn prawnych, których można było uniknąć. Więcej na ten temat znajdą Państwo w części poświęconej wskazówkom dla przedsiębiorców występujących na targach handlowych.

5.2. Tradycyjne formy ochrony własności intelektualnej

Mimo dużego znaczenia procedury w przedmiocie wydania tymczasowego zarządzenia, ochrony własności intelektualnej w dalszym ciągu dochodzi się w klasycznym postępowaniu sądowym. Każda z ustaw regulująca konkretny dział własności intelektualnej (patenty, znaki towarowe, prawa autorskie itd.) przewiduje szereg roszczeń za pomocą których uprawniony może dochodzić swoich praw. Ich szczegółowa analiza wykraczałaby poza zakres niniejszego opracowania, warto jednak wskazać, że w razie naruszenia praw własności intelektualnej, spotykamy się zazwyczaj z następującymi roszczeniami:

- zaniechania naruszenia;
- wydania bezprawnie uzyskanych korzyści;
- zniszczenia posiadanych przedmiotów (np. zegarków zawierających chroniony znak towarowy);
- niezwłocznego udzielenia informacji (np. odnośnie pochodzenia towaru);
- naprawienia szkody (gdy naruszenie było zawinione);

Należy także pamiętać, że naruszenie cudzych praw własności intelektualnej może wiązać się z odpowiedzialnością karną. Przepisy karne poszczególnych ustaw dotyczących dóbr niematerialnych przewidują nawet karę pozbawienia wolności za poważniejsze naruszenia, polegające na działaniu umyślnym czy też uczynieniu z przestępstwa źródła dochodu.

6. Wskazówki dla polskich przedsiębiorców podczas targów w Niemczech

Uczestnictwo w targach wiążę się dla przedsiębiorców z oczywistymi korzyściami takimi jak wprowadzanie nowych towarów lub usług na rynek, budowanie bazy klientów czy też promowanie przedsiębiorstwa. Jednak obok tych niewątpliwych zalet, wystawcy napotykają też na różnego rodzaju zagrożenia. Mogą być one spowodowane nieuczciwym działaniem konkurenta lub postępowaniem własnym. Bez względu na źródło potencjalnych problemów, warto zdawać sobie z nich sprawę przed przystąpieniem do targów, gdyż może się okazać, że małym nakładem pracy uda się uniknąć czasochłonnego i kosztownego uwikłania się w spór sądowy.

6.1. Jakie działania podjąć przed przystąpieniem do targów?

W pierwszej kolejności należy zadbać o zapewnienie ochrony prawnej dla własnych produktów, przy czym jej zakres zależy przeważnie od potrzeb przedsiębiorstwa. W związku z tym że uzyskanie np. ochrony patentowej na terenie większej ilości państw nie jest procesem łatwym, niektórzy rezygnują z niej i opierają się tylko na ochronie krajowej. Podejście takie może być uzasadnione z punktu widzenia przedsiębiorstwa, jednak należy zdawać sobie sprawę z tego, że takie rozwiązanie zapewnia bezpieczeństwo naszemu wynalazkowi jedynie na terenie państwa, którego organ wydał odpowiednią decyzję.

Jeżeli określone prawa własności intelektualnej wchodzą już w skład przedsiębiorstwa, warto zadbać o odpowiednią dokumentację potwierdzającą ich istnienie jak dokumenty, świadectwa rejestracyjne czy decyzje urzędów takich jak OHIM w przedmiocie praw ochronnych. Posiadanie ich wzmacnia pozycję na wypadek konfrontacji z adwokatem strony zarzucającej nam naruszenie lub na późniejszego postępowania sądowego.

Z tego samego powodu, przydatne może okazać się skorzystanie z pomocy adwokata - specjalisty z zakresu prawa ochrony własności intelektualnej. Jego osiągalność przez cały czas trwania targów znacznie ułatwia podejmowanie szybkich działań i zmniejsza ryzyko ewentualnych błędów.

Kolejną z możliwości jest złożenie w niemieckim sądzie tzw. pisma ochronnego (Schutzschrift). Najlepiej złożyć je w sądach, w których zachodzi największe prawdopodobieństwo złożenia wniosku o tymczasowe zarządzenie sądu przez przeciwnika. Znaczenie tego środka prawnego jest o tyle duże, że zobowiązuje sąd niemiecki do wzięcia go pod uwagę w postępowaniu ze względu na konstytucyjne prawo stron do bycia wysłuchanym. Celem pisma ochronnego jest poinformowanie sądu o stanie faktycznym i prawnym przed oczekiwanym wnioskiem o wydanie tymczasowego zarządzenia. Jego złożenie może nawet wpłynąć na oddalenie wniosku o wydanie tymczasowego zarządzenia, a w mniej optymistycznym wariancie przyczyni się do tego, że sąd nie wyda tymczasowego zarządzenia bez wcześniejszego przeprowadzenia rozprawy.

6.2. Wskazówki w trakcie targów

Specyfika targów powoduje, że oprócz działań podejmowanych przed ich rozpoczęciem konieczne może okazać się podejmowanie szybkich działań w trakcie ich trwania. W najczarniejszym scenariuszu może bowiem dojść do zamknięcia stoiska, które oprócz tego że niweczy miesiące przygotowań, to odbija się negatywnie na wizerunku całego przedsięwzięcia biznesowego.

W trakcie targów, w pewnym uproszczeniu, spotykamy się z dwoma rodzajami sporów, pierwsze dotyczą naruszenia naszych praw ochronnych, drugie zaś sytuacji, w której to nas posądza się o naruszenie praw przysługujących innym.

a) Naruszenie dokonywane jest przez innego wystawcę

Z taką sytuacją możemy spotkać się zarówno przed targami jak w ich trakcie. Posiadanie odpowiedniej wiedzy w tym przedmiocie przed ich rozpoczęciem, daje nam więcej czasu na podjęcie działań (np. zebranie dowodów naruszenia). Tak czy inaczej, kolejność kroków jest w obu przypadkach podobna:

- W pierwszej kolejności zaleca się kontakt z wyspecjalizowanym w prawie własności intelektualnej adwokatem;
- Następnie, zanim wystąpimy na drogę sądową, należy wystosować odpowiednie pismo do naruszającego z wezwaniem o zaniechanie naruszenia (*Abmahnung*);
- Efektywne może okazać się skorzystanie z polubownych form załatwienia sporu (umowa licencyjna, ugoda), który zapobiegną powstawaniu kosztów obrony swoich praw;
- Jeśli metody te nie wpłyną na podmiot dokonujący naruszenia, za pośrednictwem adwokata (ze względu na opisany wcześniej przymus adwokacki) można złożyć do sądu wniosek o wydanie tymczasowego zarządzenia nakazującego naruszającemu zaniechania naruszenia i usunięcie jego skutków (*Einstweilige Verfügung*);
- W przypadku gdy sąd oddali wniosek w przedmiocie tymczasowego, ostatnim sposobem jest dochodzenie naszych praw w "tradycyjnym" postępowaniu sądowym.

W sytuacji zagrożenia prawa ochronnego, spowodowanego udostępnieniem (wprowadzeniem do obrotu, oferowaniem itd.) produktu przez przedsiębiorstwo spoza UE, istnieje także możliwość włączenia do sprawy Urzędu Celnego za pomocą wniosku o konfiskatę towaru przekraczającego granice (Antrag auf Grenzbeschlagnahme). Pismo to należy złożyć we właściwym urzędzie celnym.

b) Posądzenie o naruszenie prawa ochronnego

W tym przypadku to nasz konkurent domaga się od nas zaniechania naruszeń. Jeśli posiadamy informację o ewentualnych roszczeniach innych podmiotów (np. znajdujemy się w sporze z danym przedsiębiorcą na terenie innego kraju) warto skorzystać z pisma ochronnego (Schlutzschrift) oraz z polubownych form załatwienia sporu (np. zawarcia umowy licencyjnej). W innym wypadku może dojść do wydania przeciwko nam tymczasowego zarządzenia, które jest o tyle niebezpieczne, że mocno zawęża pole manewru. W trakcie targów doręczenia zarządzenia dokonuje komornik sądowy.

Co należy zrobić po otrzymaniu zarządzenia o tymczasowym zaniechaniu naruszenia?

- Bez względu na to czy zarzucone nam naruszenie jest w naszej ocenie uzasadnione czy też bezpodstawne, doręczenie zarządzenia wiąże się z koniecznością akceptacji działań komornika sądowego, gdyż korzysta z natychmiastowej wykonalności.
- Na tym etapie nie można podjąć skutecznej obrony i jeżeli nie postąpimy zgodnie z treścią zarządzenia sądowego, komornik może zamknąć stoisko. Do zarządzenia dołączany jest często wniosek o zajęciu wystawionych na stoisku produktów.
- Jeżeli w tym momencie nie skorzystaliśmy jeszcze z pomocy adwokata, należy zwrócić się do niego, w celu złożenia sprzeciwu od tymczasowego zarządzenia.
- Brak powodzenia w postępowaniu wniesionym na skutek sprzeciwu, nie wyłącza możliwości dochodzenia naszych praw w drodze późniejszego postępowania sądowego

Ze względu na to, że przepisy większości ustaw z zakresu prawa własności intelektualnej przewidują także przepisy karne, niektóre naruszenia praw ochronnych mogą spowodować pociągnięcie do odpowiedzialności karnej. Jeśli konkurent złożył zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, na stoisku mogą pojawić się przedstawiciele policji, prokuratury czy urzędu celnego.
Jeżeli przedstawią oni nakaz przeszukania lub konfiskaty, należy podobnie jak w przypadku tymczasowego zarządzenia zaakceptować ich działania. W celu złożenia sprzeciwu w przedmiocie tych czynności, a nawet przed złożeniem w sprawie zeznań, zaleca się podejrzanemu konsultację z adwokatem.

7. Zakończenie

Własność intelektualna jest obecnie podstawą każdej działalności gospodarczej opierającej się na działalności twórczej i innowacji. Choć znaczenie prawa własności intelektualnej z roku na rok rośnie, fakt ten nie zawsze znajduje swoje odbicie w świadomości przedsiębiorców.

Ciężko wskazać na bezpośrednią przyczynę takiego stanu rzeczy. Jednak nie podjęcie odpowiednich działań w zakresie własności intelektualnej, staje się obecnie luksusem, na który przedsiębiorcy nie mogą sobie pozwolić w warunkach globalnej i nastawionej na permanentny wzrost gospodarki. Warto wziąć pod uwagę, że uzyskanie ochrony dla dóbr niematerialnych wchodzących w skład przedsiębiorstwa jest także wyrazem prawnego zabezpieczenia dotychczas podjętych wysiłków. Oprócz tego prawo własności intelektualnej przyznając pewny monopol, wiąże się z możliwością osiągnięcia realnych korzyści oraz wpływa na wyniki finansowe oraz wartość przedsiębiorstwa.

Międzynarodowy charakter dzisiejszych stosunków gospodarczych, tempo dokonywanych zmian, zdolność konkurentów rynku do podążania za trendami, wszystko to powoduje że formy ochrony ukierunkowane tylko na jedno państwo nie są już narzędziem wystarczającym. Oczywiste jest to, że podejmując działalność gospodarczą za granicą musimy liczyć się z pewnym ryzykiem prawnym. Nawet w obrębie UE, w której prawo jest w wielu dziedzinach ujednolicone i zharmonizowane, w dalszym ciągu dostrzegalna jest rozbieżność systemów krajowych poszczególnych państw. Z tego powodu świadomość występowania różnic, analiza potencjalnych zagrożeń oraz podjęcie odpowiednich kroków prawnych mogą okazać się kluczowe dla przyszłości całego przedsięwzięcia biznesowego.

8. Dane kontaktowe ważnych instytucji

Niemiecki Urząd Patentowy i Znaków Towarowych (DPMA)
Zweibrückenstraße 12
80331 München, Niemcy
Tel. : +49 89 2195-0
Fax : +49 89 2195-2221
E-Mail : info@dpma.de
Strona internetowa : http://www.dpma.de/index.html

Urząd Patentowy RP
Al. Niepodległości 188/192
00-950 Warszawa, Skr. pocztowa 203
Tel. : 22 579 00 00
Fax :(22) 579 00 01
Strona internetowa: http://www.uprp.pl/strona-glowna/Menu01,9,0,index,pl/

Europejski Urząd Patentowy (EPO)
Bob-van-Benthem-Platz 1
(dawne Erhardtstrasse 27)
80469 München, Niemcy
Tel. :+49 89 2399-0
Strona internetowa :http://www.epo.org/index.html

Urząd ds. Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (OHIM)
Avenida de Europa 4, E- 03008 Alicante, Hiszpania
Tel. : +34 96 513 91 00
Fax : +34 96 513 13 44
E-Mail : information@oami.europa.eu
Strona internetowa : https://oami.europa.eu/ohimportal/pl/home

Niemiecki Urząd Celny (Zentralstelle Gewerblicher Rechtsschutz)
Sophienstraße 6
80333 München, Niemcy
Tel. : +49 89 5995-2313
Fax +49 89 5995-2317
E-Mail zgr@bfdso.bfinv.de
Strona internetowa: www.ipr.zoll.de

Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (WIPO)
34, chemin des Colombettes
CH-1211 Geneva 20, Szwajcaria
Tel. : +41 22 338 9523
Strona internetowa : http://www.wipo.int/portal/en/

Wyłączenie odpowiedzialności:
Niniejszy Przewodnik należy traktować jako ogólne źródło informacji, które nie jest prawnie wiążącym dokumentem i nie zastępuje regulacji prawnych. Treści zawarte w postanowieniu nie stanowią opinii prawnej, ani nie mają charakteru porady prawnej. Autorzy nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za rezultaty działań podjętych w oparciu o zamieszczone informacje.

Autorzy:

GRAU Rechtsanwälte LLP jest niemiecką kancelarią oferującą wyspecjalizowaną obsługę prawną polskich przedsiębiorstw, które eksportują produkty do Niemiec lub prowadzą w nich działalność gospodarczą. Kancelaria specjalizuje się w prawie własności intelektualnej i prawie handlowym oraz oferuje profesjonalną i efektywną windykację należności na terenie całych Niemiec. GRAU Rechtsanwälte LLP jest od roku 2013 partnerem merytorycznym Ministerstwa Gospodarki RP na targach teleinformatycznych CeBIT.

grau® | COMMERCIAL & INTELLECTUAL PROPERTY LAW

www.graulaw.eu

GRAU Rechtsanwälte LLP
Rödingsmarkt 20
20459 Hamburg

Tel.: +49 (0)40 - 180 364 020
Fax: +49 (0)40 - 180 364 022

Internet: www.graulaw.eu
e-mail: office@graulaw.eu

Rechtsanwältin Adriana Grau, LL.M in Intellectual Property Law (Univ. of London)

- partnerka zarządzająca kancelarią GRAU RECHSTANWÄLTE LLP z siedzibą w Hamburgu, która zajmuje się kompleksową obsługą prawną polskich przedsiębiorstw działających na terenie Niemiec. Adriana Grau jest niemieckim adwokatem i certyfikowanym adwokatem – specjalistą (Fachanwältin) z zakresu prawa własności przemysłowej oraz prawa handlowego i prawa spółek. Uzyskała także tytuł LLM po ukończeniu studiów podyplomowych w zakresie prawa własności intelektualnej na Uniwersytecie w Londynie. Jest absolwentką prawa Uniwersytetu w Hamburgu, odbyła aplikacje adwokackie w Hamburgu i Nowym Jorku. Posiada ponad dziesięcioletnie doświadczenie w zawodzie adwokata w dziedzinach specjalizacji. Od 2008 do 2012 roku była także członkiem zarządu Niemiecko-Polskiego Stowarzyszenia Prawników (DPJV). Pani Mecenas Grau jest tłumaczem przysięgłym języka polskiego.

Konrad Rominkiewicz

- aplikant radcowski i absolwent prawa Uniwersytetu Wrocławskiego, specjalizujący się w prawie własności intelektualnej. Konrad Rominkiewicz ukończył także Szkołę Prawa Niemieckiego oraz w ramach programu stypendialnego Erasmus przebywał w 2013/2014 r. na Uniwersytecie Humboldta w Berlinie. W kancelarii GRAU RECHSTANWÄLTE LLP przebywa obecnie na stażu.